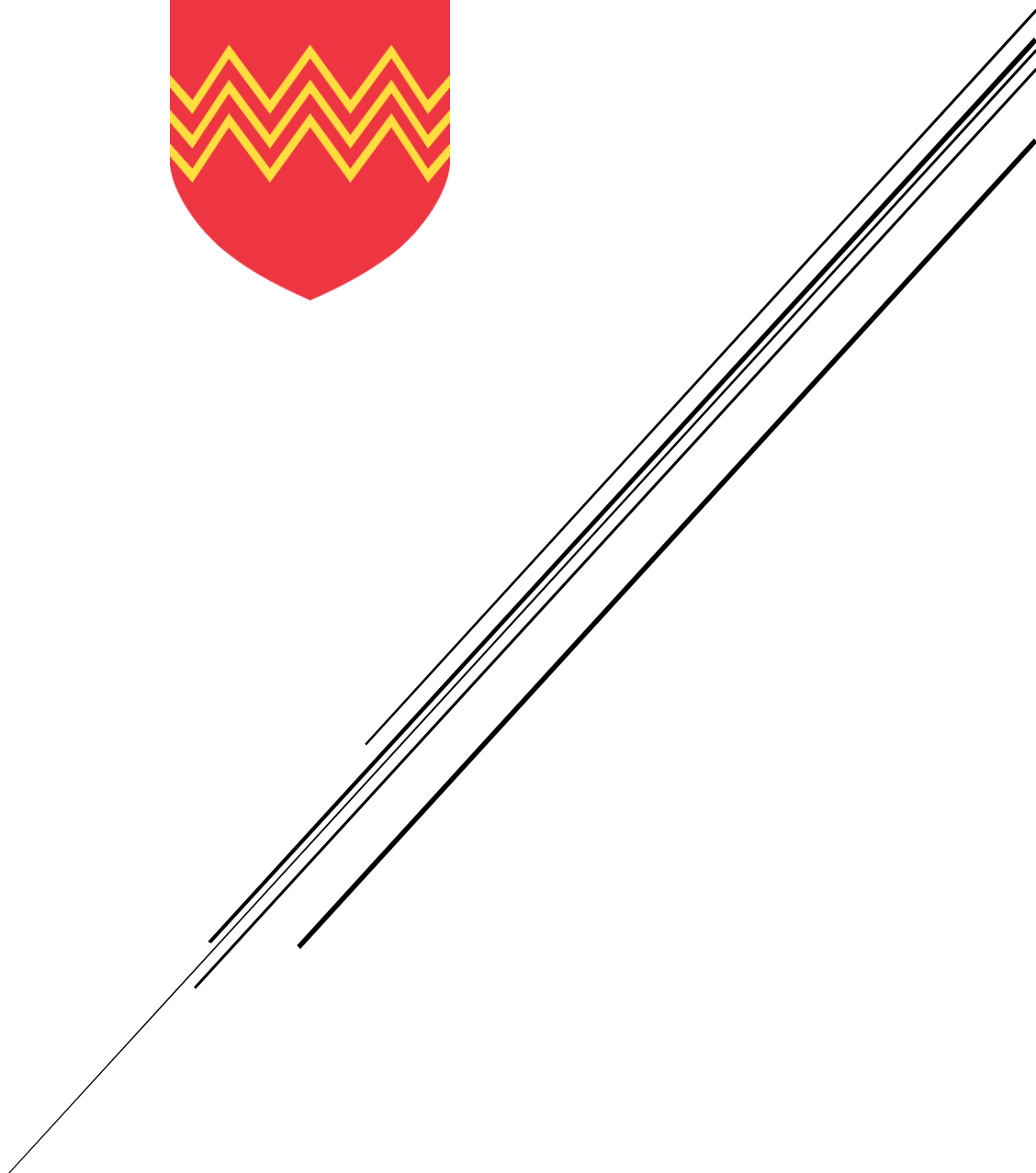

ÅRDAL KOMMUNE

Budsjett 2023, Økonomi og handlingsplan 2023 - 2026

Innhald

1	Føreord	3
2	Budsjettvedtak	5
2.1	§ 5-4 Bevilgningsoversikter - drift (1A)	6
2.2	§ 5-4 Sum bevilgningar drift, netto (1B)	7
2.3	§ 5-5 Bevilgningsoversikt - investering (2A)	8
2.4	§ 5-5 Bevilgningsoversikt - investering (2B)	9
2.5	§ 5-6 Økonomisk oversikt etter art - drift (3)	10
3	Plangrunnlaget	11
4	Status og rammevilkår	12
4.1	Regjeringa sitt framlegg for budsjettåret 2023	12
4.1.1	Samla vekst i frie inntekter	12
4.1.2	Frie inntekter – skatt og rammeoverføring – på kvar kommune	13
4.2	Utfordringar og strategi for kommunen	16
4.3	Utvikling i økonomiske nøkkeltal	18
5	Investeringar i økonomiplanen	19
5.1	Oversikt Investering og finansiering	20
5.2	§ 5-5 Bevilgningsoversikt - investering (2A)	20
5.3	§ 5-5 Bevilgningsoversikt - investering (2B)	21
6	Hovudtala i budsjettforslaget	22
6.1.1	Befolkningsprognose	22
6.1.2	Skatt på inntekt og formue / rammetilskot	22
6.1.3	Eigedomsskatt forretningseigedom	22
6.1.4	Eigedomsskatt kraftanlegg	23
6.1.5	Eigedomsskatt bustad og fritidseigedom	23
6.1.6	Avsetningar	23
6.1.7	Lønsjustering 2023	23
6.1.8	Pensjon 2023	24
6.1.9	Finansinntekter og -utgifter	24
6.2	Sentrale inntekter	25
6.3	Sentrale utgifter	25
6.4	Driftsutgifter per tenesteområde (1B)	25
6.5	Finansinntekter og -utgifter	26
6.6	Avsetnader og årsoppgjersdisposisjonar	26
6.7	Til disposisjon for tenesteområda	26

6.7.1	Prisar, satsar og gebyr	27
6.7.2	Tiltak/prioriteringar	27
6.7.3	Nedprioritering/innsparing	29
6.8	Disponering av driftsramma	30
6.8.1	Driftsbudsjettet - forslag til rammeendringar fordelt på endringskategoriar	30
7	Økonomisk utvikling i planperioden	30
7.1	Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter	30
7.2	Disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter	31
7.3	Netto finans og avdrag i % av brutto driftsinntekter	31
7.4	Vurdering av den økonomiske utviklinga	32
8	Kommunen sine tenestoområde.....	33
9	Utdanning og oppvekst	33
9.1	Driftsbudsjett.....	33
9.1.1	Fordeling på hovudart	33
9.2	Beskriving av verksemda i dag.....	33
9.3	Kostra-analyse	34
9.4	Driftsbudsjett med endringar	35
10	Helse og omsorg.....	36
10.1	Driftsbudsjett	36
10.1.1	Fordeling på hovudart.....	36
10.2	Beskriving av verksemda i dag	36
10.3	Kostra-analyse.....	39
10.4	Driftsbudsjett med endringar	40
11	Kultur, miljø og samfunn	41
11.1	Driftsbudsjett	41
11.1.1	Fordeling på hovudart	41
11.1.2	Beskriving av verksemda i dag	41
11.2	Kostra-analyse.....	43
11.3	Driftsbudsjett med endringar	43
12	Administrasjon og politikk.....	44
12.1	Driftsbudsjett	44
12.1.1	Fordeling på hovudart	44
12.2	Kostra-analyse.....	44
12.3	Driftsbudsjett med endringar	45

1 Føreord

Ser ein inn i glaskula for året 2023, så har den dogg på glaset og det er tåka bak glasveggen. Med andre ord, er det vanskeleg å treffe på økonomien til Årdal kommune for neste år. Me har ein prisauke som Noreg ikkje har fått kontroll på. Prisauken vil påverke forventningar til lønn. Får me ikkje kontroll, og helst betydeleg nedgang i prisveksten, slår dette også ut på rentenivået.

Det er ikkje teke høgde for ein stor pris- og lønnsvekst. Her må det vurderast tiltak i samband med revidert budsjett våren 2023.

Ser vi utanfor kommunen sitt virke – så veit me at Hydro går veldig bra, medan NorSun slit med tilgang på råstoff. Går me enda lengre ut i geografien vet me at utviklinga i Ukraina og valet i USA garantert vil påverke økonomien til Årdal kommune. Når me samstundes er prega av me er inne i ein periode med post-covid, så blir budsjettering ei vanskeleg øving.

Staten bidreg med ei betydeleg auke i overføringane til Årdal kommune. Kommunen blir i Vestland fylke kun slått av nabokommunen Lærdal i prosentvis auke i rammeoverføringar. Årdal får ein auke på 5,8 % - men ein vesentleg del av dette kan forklarast med at kommunen mister inntekter i skatt på verk og bruk. Dette er ei ordning som staten har redusert betydeleg – og som staten har sagt skal bli kompensert gjennom rammeoverføringane. Ser ein vekk frå denne kompensasjonen – så er Årdal midt i løypa blant dei andre kommunane i fylket med ein auke på 4,2 % frå Staten.

Formannskapet er fornøgd med at det blir lansert eit budsjett som inneberer ein auke i disposisjonsfondet. Det er forslag om to tiltak finansiert over – det eine er vidareføring av prosjektet *Attraktive bustader i Årdal*. Dette har vore eitt av tre delprosjekt i det treårige *Omdømmeprojektet*, men grunna kapasitetsutfordringar er det først no ein kan vere klar til eit større arbeid.

Det andre tiltaket som det er forslag om er eit prosjekt over tre år – der ambisjonen er å styrke arbeidet med idrettsanlegg og frivilligheit innanfor idretten. Det er kjent at Årdal ikkje har vore flink til å hente inn eksterne midlar til idrettsanlegg og aktivitetar.

Det er no ønskjeleg at det tidleg i år 2023 vert etablert eit prosjekt og at det kjem på plass ein prosjektleiar/idrettskonsulent som styrkar dette arbeidet. Det er forslag om å sette av kr. 850.000,-frå disposisjonsfondet i tre år til dette tiltaket.

Mange kommunar må ty til disposisjonsfond for å få drifta til å gå rundt. Her i Årdal vil politisk nivå få eit kraftfullt verktøy med eit disposisjonsfond som vert bygd opp med midlar frå sal av konsesjonskraft og utbytte frå Årdal Energi Holding AS. Dette vil komme til nytte når kommunen skal bidra med ny industrisatsing i kommunen.

Innbygarane i Årdal kjem til å merke at rekningane frå kommunen blir større. Sjølvkostområdet innan vatn, avløp og renovasjon i Årdal kommune står framfor ein prisauke grunna dyrare drift av tenestene, ingen fondsmidlar og stigande rentenivå. For 2023 legg kommunen fram ein vesentleg gebyrauke på omlag 47,7% for å tilpasse seg driftsnivå og unngå negativ utvikning av sjølvkostfond. Når Årdal får utført renovasjon av Simas IKS vil kostnadane på renovasjon gå ned. Ved årsskiftet neste år kan Årdal kommune vere fullverdig aktør i Simas IKS.

Formannskapet har ikkje forslag om store kutt i driftsbudsjettet. Budsjettala vert lagt rimeleg flatt - Neste år må det leggest inn ein reduksjon i drifta frå 2024 til 2026 – nivået på reduksjon må samkøyrast med planar og investeringar i samband med nytt omsorgssenter og ny Farnes skule. Dette blir ein del av ein større kuttpakke og fram mot 2026 må drifta reduserast med vel 12 mill. kr. Innsparingane blir henta

innanfor alle områda i Årdal kommune – men det er spesielt helse- og omsorg og utdanning og oppvekst som vil merke desse reduksjonane.

Det er ikkje forslag om nokon store enkelt investeringar neste år, men tre store tiltak kan vere i startgropa. Det er nytt omsorgssenter, ombygging/renovering Farnes skule og fleire idrettsanlegg. Først i 2024 er det forventta at det er behov for å ta opp større lån til eit eller fleire av desse tiltaka. Årdal kommune er i 2023 på trygg grunn når lånegjelda er under 75 % av planlagt brutto driftsresultat for kommunen neste år. Me får tid til å bygge opp vår kapitalbase og når det gjeld disposisjonsfondet vil me tilfredsstille staten sine forventningar om at fondet bør vere meir enn fem prosent av brutto driftsinntekter.

Kommunestyret har vedteke at det skal arbeidast for at det framtidige omsorgssenteret i Årdal skal ligge på Jernbanetomta på Årdalstangen. Forprosjekt for dette skal vere klart i mars 2023. Det kan bety at friluftsbassenget og tekniske bygg for bassenget må fjernast. Formannskapet meiner at dette bassenget ikkje bør opnast igjen. Det kan bli ei tilrettelegging av området allereie i 2023 – i tillegg har drifta av bassenget ein netto kostnad på rundt ein million kroner. Miljøperspektivet er også viktig. For å varme opp bassenget vert det brukt fleire hundre tusen kroner i diesel.

På grunn av at bassenget blir stengt, bør det settast i gang avbøtande tiltak for unge på Årdalstangen. Det er forslag som gratis buss til bading. Vidare bør kommunen hjelpe ungdomslaget i Seimsdalen med å få på plass ei toalettløsning ved Seimsdalsstrondi. Ein tredje viktig variabel er at i samband med ny kommuneplan, kan det leggest til rette for ei badevik ved Meierihopen på Tangen. Vatnet kan kanskje varmest opp med spillvarme.

Satsingar innan drift er også ønskjeleg. Tilflyttarkontoret blir ei permanent eining i Årdal kommune. Fram til no har dette tiltaket, som ein del av omdømmeprojektet, vore prosjektorganisert med ei levetid på tre år. Dette har blitt finansiert over disposisjonsfondet. Vidare er det ønskjeleg å få på plass ei stilling innan helse og omsorg – der fokuset blir oppfølging av sjukmeldte og rekruttering.

Årdal kommune har store utfordringar når det gjeld planverket. Kommunen har mellom anna ein reguleringsplan for Øvre Årdal som skulle ha vore fornya for fleire år sidan. Dagens planverk er mellom anna eit hinder for sentrumsutviklinga i Øvre Årdal. Det er derfor lagt inn midlar for ein 60% stilling som planressurs i 2023.

Videre har administrasjonen eit ønskje om å få i gang eit program innan leiarutvikling. Tilbakemeldingar frå dei tilsette seier at dei ynskjer å tryggast i rolla si som leiar. Særleg er mellomleiarar i ein krevjande posisjon. Med eit leiarutviklingsprogram kan leiarane i Årdal kommune bli meir trygge på rollen sin.

Staten har og ei forventning om at Årdal kommune går med eit overskot på 1,75 % i forhold til midlane kommunen får inn til drift. I skrivande stund ser det ut til at dersom me klarer å halde budsjettet, skal kommunen gå med eit overskot.

Summa summarum så er det ikkje forslag om store nedtak av drifta i Årdal kommune for 2023. Neste år er, grunna ei uforutsigbar omverd, økonomisk utrygg. Me tek høgde for ein liten auke i folketal og stabile skatteinntekter. Samtidig vert det i tala peika på me over tid skal bruke mindre av den store økonomiske potten på oppvekst og meir på omsorg. Da handlar det om ein demografi som fortel oss at det blir stadig fleire godt vaksne årdøler. Kommunen må fortsatt arbeide aktivt med å stabilisere folketalet og helst få til ein vekst.

Hilmar Høl
-ordfører-

2 Budsjettvedtak

Grunnlaget for utarbeiding av budsjett 2023 og økonomiplan 2023-2026 er gjeldande økonomiplan og budsjett 2022/revidert budsjett 2022.

Sentrale føringar;

- Framlegg til statsbudsjett 2023 - kommuneopplegget
- KS sin prognosemodell er nytta ved berekning av skatt på inntekt og formue
- KS sin prognosemodell er nytta ved berekning av rammetilskot
- Korrigering av eigedomsskatt i samsvar med lovendringar
- Ajourføring av stillingsheimlar og lønsnivå utifrå bemanning 2022
- Lønsvest 2023 på 4,2% i høve statsbudsjett 2023
- Kommunal deflator 2023 (samla prisvekst) 3,7% i høve statsbudsjett 2023
- Det er lagt til grunn netto råmetildeling på tenestoområda.

Rammene i økonomiplan for år 1 (2023), er tilsvarande rammene for årsbudsjett 2023. I utarbeiding av årsbudsjett for 2023 har kommunedirektøren nytta økonomiplanen som grunnlag.

Budsjett 2023 og økonomiplan 2023-2026 er utarbeida med følgjande profil:

- Stramt kommunebudsjett med negativ realvekst og lite handlingsrom
- Kommunen prioriterer rammer for å sikra ei ansvarleg økonomisk drift, og for å dekke opp finansieringa av nye normer og krav
- Budsjett og økonomiplan prioriterer å halde nivået på tenesteytinga innanfor lovpålagte rammer, det kan forringe nivået på tenesteytinga
- Økonomiplan rettar prioriteringane mot dei voksende brukargruppene til kommunen og fokus på driftsstruktur
- Budsjett og økonomiplan sikrar ein positiv utvikling av netto driftsresultat, dette er nødvendig for å oppnå ein berekraftig kommuneøkonomi på lang sikt
- Strategien for å stabilisera befolkningsgrunnlaget fortsette gjennom vidareføring/inkludere av tilflyttarkontor i drift frå 2023
- Opprette årsverk for arbeid retta mot sjukefråvær og disponering av vikarar innan helse og omsorg
- Fokus på tilrettelegging av frivilligheit og idrett gjennom prosjektstillingar

Årdal kommune har vedteke (kst-049/22) å gå i dialog med SIMAS IKS for å bli fullverdig medlem av SIMAS IKS, og forslag til avtale skal leggast fram for kommunestyret for gjennomgang og godkjenning. Dette er venta framlagd hausten 2023.

Merk at budsjett 2022 er i det heile basert på eksisterande renovasjonsordning i kommunen, utan eventuelle kostnadsendringar knytt til verken vedtaket om medlemskap i SIMAS eller arbeid kring overgang til ny renovasjonsteneste måtte medføra i 2023.

Avtaleforhandlingane startar november 2022 og reelle budsjettkonsekvensar av denne prosessen er ved framlegg av saka ikkje kjent. Handlingsplan for renovasjonsområdet er og sett utan framtidige tiltak i budsjettet.

2.1 § 5-4 Bevilgningsoversikter - drift (1A)

Beløp i 1000

	Rekneskap 2021	Opph. budsjett 2022	Rev. budsjett 2022	Øk.plan 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026
Rammetilskot	-172 306	-169 772	-167 652	-193 634	-197 670	-199 237	-199 241
Inntekt- og formuesskatt	-178 047	-176 964	-185 502	-185 403	-185 403	-185 403	-185 403
Eigedomsskatt	-61 678	-60 681	-63 681	-65 228	-59 868	-54 508	-54 508
Andre generelle driftsinntekter	-29 503	-27 420	-27 420	-29 218	-29 218	-29 218	-29 218
Sum generelle driftsinntekter	-441 534	-434 837	-444 255	-473 484	-472 160	-468 367	-468 371
Korrigert sum løyvingar drift, netto	415 267	406 316	417 034	425 989	425 255	422 565	417 255
Avskrivningar	30 813	26 133	26 133	27 164	27 164	27 164	27 164
Sum netto driftsutgifter	446 080	432 449	443 167	453 153	452 419	449 729	444 419
Brutto driftsresultat	4 547	-2 388	-1 088	-20 331	-19 741	-18 638	-23 952
Renteinntekter	-1 440	-1 655	-1 655	-2 915	-3 015	-3 015	-3 015
Utbytte	-3 213	-4 500	-24 500	-21 000	-1 000	-1 000	-1 000
Renteutgifter	6 673	5 729	5 729	16 732	19 801	22 801	26 701
Avdrag på lån	23 709	27 640	26 640	24 845	25 086	26 297	28 224
Netto finansutgifter	25 729	27 214	6 214	17 662	40 872	45 083	50 910
Motpost avskrivningar	-30 813	-26 134	-26 134	-27 164	-27 164	-27 164	-27 164
Netto driftsresultat	-537	-1 308	-21 008	-29 833	-6 033	-719	-206
Disponering eller dekning av netto driftsresultat							
Overføring til investering	0	0	0	0	0	0	0
Avsetningar til bundne driftsfond	15 039	9 291	9 291	9 291	9 291	9 291	9 291
Bruk av bundne driftsfond	-27 821	-9 137	-9 137	-7 359	-7 359	-7 359	-7 359
Avsetningar til disposisjonsfond	13 319	4 154	24 154	30 000	6 200	886	373
Bruk av disposisjonsfond	0	-3 000	-3 300	-2 100	-2 100	-2 100	-2 100
Dekning av tidlegare års meirforbruk i driftsrekneskapen	0	0	0	0	0	0	0
Sum disponeringar eller dekning av	537	1 308	21 008	29 832	6 032	718	205

Budsjett 2023 / Økonomiplan for 2023-2026

	Rekneskap 2021	Opph. budsjett 2022	Rev. budsjett 2022	Øk.plan 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026
netto driftsresultat							
Framført til inndekning i seinare år (meirforbruk)	0	0	0	0	0	0	0

2.2 § 5-4 Sum bevilgningar drift, netto (1B)

Beløp i 1000

	Rekneskap 2021	Opph. budsjett 2022	Rev. budsjett 2022	Øk.plan 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026
Folkevalde	6 188	5 302	5 325	5 684	5 684	5 684	5 684
Adm.leiing	22 131	23 879	24 452	23 398	23 198	23 198	23 198
Personalstab og fellesutgifter	8 481	10 295	10 861	11 924	11 924	11 924	11 924
Økonomistab	3 232	3 756	3 827	3 905	3 905	3 905	3 905
Støttestab	2 520	2 605	2 656	2 941	2 941	2 941	2 941
Utvikling	7 271	9 522	10 256	11 209	11 209	11 209	11 209
Tangen skule	27 407	28 785	26 618	28 671	28 671	28 671	28 671
Farnes skule	40 840	39 544	42 301	41 899	41 366	41 366	41 366
Barnehagar	41 233	36 557	39 597	40 990	40 989	38 299	32 989
Vaksenopplæring	3 954	3 250	3 523	4 200	4 200	4 200	4 200
Barnevern	11 172	10 123	10 196	10 299	10 299	10 299	10 299
Tildelingskontor	2 593	2 240	2 435	2 621	2 621	2 621	2 621
Pleie og omsorg	119 397	98 858	102 811	105 221	105 221	105 221	105 221
Bu- og miljøtenesta	50 980	47 298	50 684	51 310	51 310	51 310	51 310
Sosialtenester	7 163	7 814	7 947	8 327	8 327	8 327	8 327
Helse	44 491	38 964	41 464	44 816	44 816	44 816	44 816
Fritidstiltak	2 947	3 312	3 077	3 114	3 114	3 114	3 114
Kultur	3 542	2 943	3 311	3 671	3 671	3 671	3 671
Komm. Tek. forretningsdrift	-6 089	-10 184	-9 023	-14 682	-14 682	-14 682	-14 682
Tekniske tenester	13 742	14 412	14 540	14 309	14 309	14 309	14 309
FDV -	34 088	31 026	32 710	34 276	34 276	34 276	34 276
Forvaltning/Drift/vedlikehald							
Skatt/rammetilskot/renter/avdrag	-33 578	-11 295	-20 145	-19 745	-19 745	-19 745	-19 745
Momskompensasjon	-13 196	0	0	0	0	0	0
Sum løyvingar drift, netto	400 510	399 005	409 423	418 357	417 623	414 933	409 623
Av dette:							
Avskrivningar	6 710	6 097	6 097	7 128	7 128	7 128	7 128
Motpost avskrivningar	-6 710	-6 098	-6 098	-7 128	-7 128	-7 128	-7 128
Netto renteutgifter og -inntekter	378	1	1	1	1	1	1
Avsetningar til bundne driftsfond	8 286	1 826	1 826	1 826	1 826	1 826	1 826
Bruk av bundne driftsfond	-23 421	-9 137	-9 137	-7 359	-7 359	-7 359	-7 359
Bruk av disposisjonsfond	0	0	-300	-2 100	-2 100	-2 100	-2 100
Korrigert sum løyvingar drift, netto	415 267	406 316	417 034	425 989	425 255	422 565	417 255

2.3 § 5-5 Bevilgningsoversikt - investering (2A)

	Rekneskap 2021	Opph. budsjett 2022	Øk.plan 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026
Investeringar i varige driftsmidlar	35 105	30 610	55 165	103 220	199 770	218 220
Tilskot til andre sine investeringar	5 460	0	0	0	0	0
Utlån av egne midlar	7 826	0	0	0	0	0
Avdrag på lån	2 304	0	0	0	0	0
Sum investeringsutgifter	52 186	30 610	55 165	103 220	199 770	218 220
Kompensasjon for meirverdiavgift	-3 335	-3 832	-8 461	-18 792	-34 012	-41 732
Tilskot frå andre	-2 707	0	0	0	0	0
Sal av varige driftmiddel	-2 556	0	-2 000	-1 000	0	0
Utdeling frå selskap	0	0	0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån av egne middel	-2 657	0	0	0	0	0
Bruk av lån	-36 418	-26 978	-42 304	-83 428	-165 758	-116 488
Sum investeringsinntekter	-47 673	-30 610	-52 765	-103 220	-199 770	-148 660
Overføring frå drift	0	0	0	0	0	-60 000
Avsettingar til bundne investeringsfond	0	0	0	0	0	0
Bruk av bundne investeringsfond	-1184	0	-2 400	0	0	0
Avsetningar til ubunde investeringsfond	0	0	0	0	0	0
Bruk av ubunde investeringsfond	-3329	0	0	0	0	0
Dekning av tidlegare års udekka beløp	0	0	0	0	0	0
Sum overføring frå drift og netto avsettingar	-4513	0	-2 400	0	0	-60 000

2.4 § 5-5 Bevilgningsoversikt - investering (2B)

Beløp i 1000

INVESTERINGSBUDSJETT	2023	2024	2025	2026	Total
IKT-SKULE	1 060 000	1 060 000	1 060 000	1 060 000	4 240 000
IKT-PLATTFORM UTSTYR SERVERROM	500 000				500 000
IKT-INVESTERING TENESTEOMRÅDA	500 000	500 000	500 000	500 000	2 000 000
SKULANE - IMPLEMENTERING NYE LÆREVERK	950 000				950 000
IKT - DIGITALISERING BYGGESAK PLAN (ÅLS)	500 000				500 000
IKT - MOTIMATE Digitale kurs (ÅLS)	375 000				375 000
IKT- FELLES IK SYSTEM GDPR (ÅLS)	375 000				375 000
IKT - Digitalisering Barnevern teneste (DIGI Barnevern)	400 000				400 000
IKT - Velferdsteknologi	700 000				700 000
IKT - E-DEPONERING (Arkiv)	700 000				700 000
OMSORG - INVESTERINGSPLAN	500 000	500 000	500 000	500 000	2 000 000
UTGREIING NY SKULE OG BHG STRUKTUR (Farnes skule)	1 000 000	50 000 000	70 000 000		121 000 000
PROSJEKTMIDLAR OMSORGSSENTER	1 000 000				1 000 000
STRUKTURELLE INV. I OMSORG/OMSORGSSENTER		20 000 000	90 000 000	200 000 000	310 000 000
GATELYS LED	500 000	500 000			1 000 000
UTSKIFTING AV BILAR OG UTSTYR	2 000 000	2 000 000	2 000 000	2 000 000	8 000 000
LYSSETTING TURSTIAR (VASSBUGEN-LOI)	2 400 000				2 400 000
FDV MINDRE INVESTERINGAR	2 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000	5 000 000
IDRETTS OG ANLEGGSPLAN (forskottering spelemidlar)	1 000 000	1 000 000	1 000 000		3 000 000
NYTT NØKKELSYSTEM ÅRDAL KOMMUNE	2 000 000				2 000 000
REVISION HOVEDPLAN UTEDRIFT	300 000				300 000
OFREDALSTUNNELEN -SIKRING			3 000 000		3 000 000
MALING AV BYGG	500 000	1 000 000			1 500 000
REHABILITERING FASASE RÅDHUSET	500 000				500 000
LADESTASJONAR EL-BIL RÅDHUSET	100 000				100 000
IDRETTS OG ANLEGGSPLAN - Jotun stadion	3 000 000				3 000 000
Farnes Skule ferdigstille skuleplass / merking	170 000				170 000
Farnes Skule inventar fellesrom ung.skule	150 000				150 000
Tangen skule inventar	200 000				200 000
Forprosjekt Rådhus II	500 000				500 000
Leikeplassar Bhg/Skule	1 000 000				1 000 000
Bustader (finansiert med salg)	1 000 000	1 000 000			2 000 000
Årdal kyrkje	11 125 000				11 125 000
Farnes kyrkje		11 100 000			11 100 000
Off. toalett kai Åtg - riving/nytt	250 000				250 000
Fyrrom Rådhuset (nytt/rehab) - forprosjekt	500 000				500 000
Ladestasjonar kommunale bygg	100 000				100 000
Årdalshallen - berevegg utjamningsbasseng/overløp	1 000 000				1 000 000
Reinholdsmaskiner/utstyr	400 000				400 000
Sikring elvelaup Svalheim, må takast tidleg (2023) grunna førebygging	1 250 000				1 250 000
2 stk. bom (kommunal veg Haug / Ofredal)	200 000				200 000
Kranflak til Lastebil	1 000 000				1 000 000
Robotklippar Jotun stadion	300 000				300 000
Brøyteskjær	300 000				300 000
Lys gangveg bak Jotun stadion		2 000 000			2 000 000
Hovudplan/temaplan (Utedrift)		300 000			300 000
Gravemaskin kyrkjegard mm		2 000 000			2 000 000
Traktor				2 000 000	2 000 000

Budsjett 2023 / Økonomiplan for 2023-2026

Plenklippar				600 000	600 000
Feiemaskin			1 000 000		1 000 000
Kantklippar (veg)				1 000 000	1 000 000
TOTAL INVESTERING EKS VAR	42 305 000	93 960 000	170 060 000	208 660 000	514 985 000
VATN	5 950 000	3 750 000	1 000 000		10 700 000
AVLØP	7 600 000	3 400 000	1 000 000		12 000 000
RENOVASJON	0	0	0	0	0
TOTAL VAR	13 550 000	7 150 000	2 000 000		22 700 000
TOTALT	55 855 000	101 110 000	172 060 000	208 660 000	537 685 000

2.5 § 5-6 Økonomisk oversikt etter art - drift (3)

Beløp i 1000

	Rekneskap 2021	Opph. budsjett 2022	Rev. budsjett 2022	Øk.plan 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026
Rammetilskot	-172 306	-169 807	-167 687	-193 669	-197 705	-199 272	-199 276
Skatt på inntekt og formue	-178 047	-176 964	-185 502	-185 403	-185 403	-185 403	-185 403
Eigedomsskatt	-61 678	-60 681	-63 681	-65 228	-59 868	-54 508	-54 508
Andre	-28 183	-25 900	-25 900	-27 698	-27 698	-27 698	-27 698
skatteinntekter							
Andre	-6 539	-9 989	-9 989	-9 989	-9 989	-9 989	-9 989
overføringer og tilskot frå staten							
Overføringer og tilskot frå andre	-97 896	-64 950	-65 810	-68 385	-68 385	-68 385	-68 385
Brukarbetalingar	-19 840	-19 758	-19 758	-19 257	-19 258	-19 258	-19 258
Sals- og leigeinntekter	-53 913	-53 082	-52 082	-65 975	-65 975	-65 975	-65 975
Sum	-618 401	-581 130	-590 408	-635 605	-634 282	-630 489	-630 493
driftsinntekter							
Utgifter til løn	334 591	331 798	343 552	346 524	345 991	343 301	337 991
Sosiale utgifter	66 942	78 063	72 555	83 989	83 989	83 989	83 989
Kjøp av varer og tenester	148 438	125 304	129 385	138 954	138 954	138 954	138 954
Overføringer og tilskot til andre	42 164	17 445	17 695	18 643	18 443	18 443	18 443
Avskrivningar	30 813	26 133	26 133	27 164	27 164	27 164	27 164
Sum	622 948	578 743	589 321	615 274	614 541	611 851	606 541
driftsutgifter							
Brutto	4 547	-2 388	-1 088	-20 331	-19 741	-18 638	-23 952
driftsresultat							
Renteinntekter	-1 440	-1 655	-1 655	-2 915	-3 015	-3 015	-3 015
Utbytte	-3 213	-4 500	-24 500	-21 000	-1 000	-1 000	-1 000
Renteutgifter	6 673	5 729	5 729	16 732	19 801	22 801	26 701
Avdrag på lån	23 709	27 640	26 640	24 845	25 086	26 297	28 224
Netto	25 729	27 214	6 214	17 662	40 872	45 083	50 910
finansutgifter							
Motpost avskrivningar	-30 813	-26 134	-26 134	-27 164	-27 164	-27 164	-27 164

Budsjett 2023 / Økonomiplan for 2023-2026

	Rekneskap 2021	Opph. budsjett 2022	Rev. budsjett 2022	Øk.plan 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026
Netto driftsresultat	-537	-1 308	-21 008	-29 833	-6 033	-719	-206
Disponering eller dekning av netto driftsresultat							
Overføring til investering	0	0	0	0	0	0	0
Avsettingar til bundne driftsfond	15 039	9 291	9 291	9 291	9 291	9 291	9 291
Bruk av bundne driftsfond	-27 821	-9 137	-9 137	-7 359	-7 359	-7 359	-7 359
Avsettingar til disposisjonsfond	13 319	4 154	24 154	30 000	6 200	886	373
Bruk av disposisjonsfond	0	-3 000	-3 300	-2 100	-2 100	-2 100	-2 100
Dekning av tidlegare års meirforbruk	0	0	0	0	0	0	0
Sum disponeringar eller dekning av netto driftsresultat	537	1 308	21 008	29 832	6 032	718	205
Framført til inndekning i seinare år (meirforbruk)	0	0	0	0	0	0	0

3 Plangrunnlaget

§ 14-1 til § 14-5 i Kommuneleva er grunnlaget for økonomiplan og årsbudsjett.

Økonomiplan for dei neste fire åra og årsbudsjettet for det komande året skal vedtakast før årsskiftet.

Formannskapet innstiller til vedtak om økonomiplan og årsbudsjett. Innstilling frå formannskap skal ligge ut til offentleg gjennomsyn i minst 14 dagar før handsaming i kommunestyret.

Kommunen skal forvalte økonomien slik at den økonomiske handleevna vert ivareteke over tid, og det skal utarbeidast samordna og realistiske planar for eigen verksemd og økonomi, samt for lokalsamfunnet si utvikling.

For å ivareta langsiktig berekraftig kommuneøkonomi, skal finansielle måltal for kommunen sin økonomiske utvikling vedtakast.

Økonomiplan skal syne korleis langsiktige utfordringar, mål og strategiar i kommunale planar skal følgjast opp.

Økonomiplan og budsjett skal settast opp i balanse og være realistisk, fullstendig og oversiktleg.

4 Status og rammevilkår

4.1 Regjeringa sitt framlegg for budsjettåret 2023

Det er rekna med ein korrigert skatteauke for kommunane frå 2022 til 2023 med 0,5 prosent. Pårekna skatteinntekter i 2023 byggjer blant anna på pårekna lønsvekst (4,2 prosent) og oppjustering av det kommunale skatteøyret. I denne prosentveksten for skattevekst frå 2022 til 2023 er ekstraordinær utbytteskatt i år korrigert ut av grunnlaget for 2022.

Det er i statsbudsjettet lagt opp til at det kommunale skatteøyret blir oppjustert frå 10,95 prosent i 2022 til 11,15 prosent i 2023.

Det er lagt opp til at skattedelen av kommunane sine samla inntekter skal vere om lag 40 prosent også for 2023.

Den samla pris- og kostnadsveksten i kommunane - kommunal deflator - er i framlegget 3,7 prosent. Deflatoren blir nytta til prisjustering av statlege rammetilskot og øyremerkte tilskot i statsbudsjettet. Kostnadsdeflatoren består av:

- Prisvekst produktinnsats 3,0 prosent
- Prisvekst investeringar 3,2 prosent
- Lønsvekst 4,2 prosent
- Samla prisvekst 3,7 prosent

4.1.1 Samla vekst i frie inntekter

Det er lagt opp til ein realvekst i dei frie inntektene for primærkommunane frå 2022 til 2023 på om lag kr 1,7 mrd. Denne veksten er rekna frå inntektsnivået i år som var lagt til grunn i revidert nasjonalbudsjett.

Den ekstraordinære og mellombelse skatteveksten i år frå utbytteskatt er ikkje med i grunnlaget for inntektsvekst frå 2022 til 2023. Kompensasjon for andre mellombelse tiltak som koronatiltak er også korrigert ut av grunnlaget for pårekna inntektsvekst.

Veksten i dei frie inntektene er realauke slik at priskompensasjonen frå 2022 til 2023 vil kome som eit tillegg i inntektene.

Veksten i frie inntekter må blant anna dekke auka kostnader som følgje av befolkningsutviklinga.

Det er ein vesentleg auke i pårekna demografikostnader for 2023 samanlikna med det som var lagt til grunn i kommuneproposisjonen. Dette kjem i hovudsak som følgje av flyktingar frå Ukraina.

Pårekna meirkostnader demografi i 2023 er førebels rekna til om lag kr 1,7 mrd. for primærkommunane. Dette er den delen av meirkostnadene som må bli dekte av veksten dei frie inntektene.

Auken i frie inntekter og demografikostnader er difor om lag på same nivå, kr 1,7 mrd. Det er m.a.o. lagt til grunn at auken i dei pårekna demografikostnadene blir dekte inn med auken i frie inntekter.

For pensjonskostnader samanlikna med pårekna lønsvekst i 2023, er det rekna med ein nedgang på totalt om lag kr 100 mill. Fordelinga er 90 prosent på kommunane og 10 prosent på fylkes-kommunane. Det er stor uvisse knytt til overslaget.

4.1.2 Frie inntekter – skatt og rammeoverføring – på kvar kommune

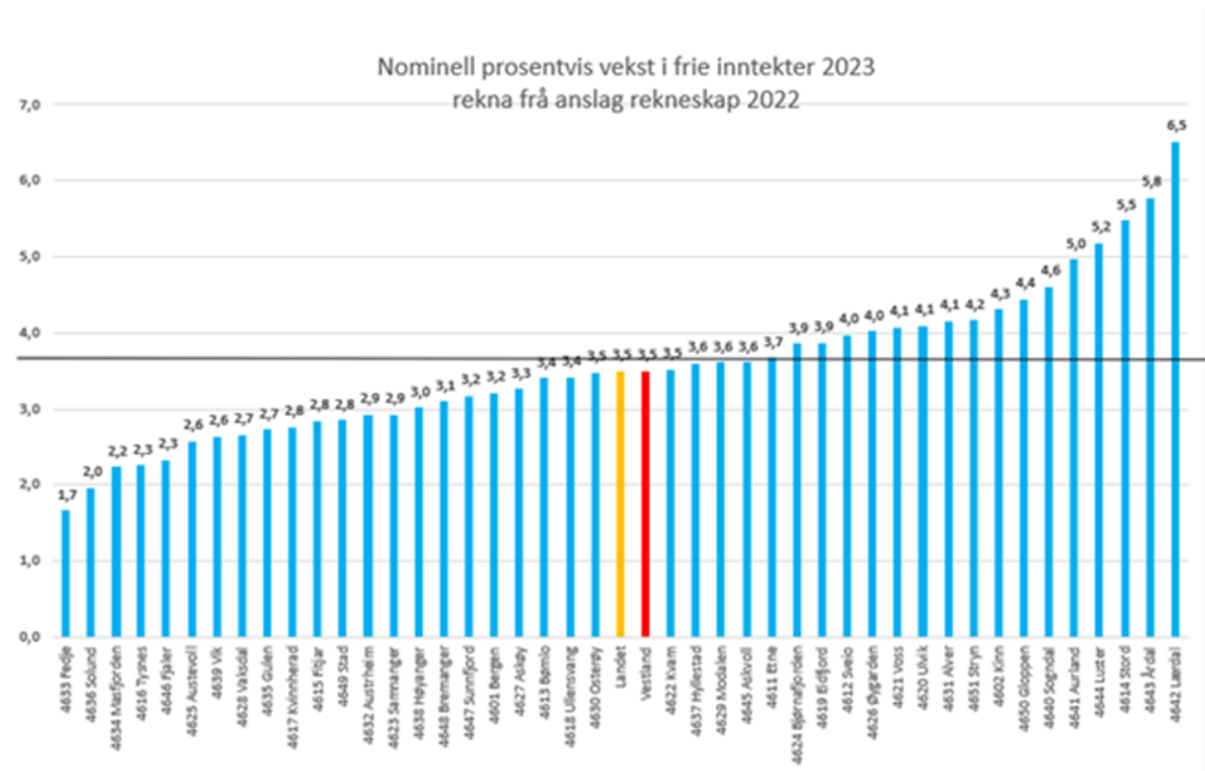
Rammeoverføring, pårekna frie inntekter, pårekna skatt og inntektsutjamning i 2023 byggjer på kommunane sin faktiske skatteinngang i 2021. Dette grunnlaget er justert opp i samsvar med pårekna samla skattevekst i 2022 og 2023.

I berekning av skatteprognose for 2023 er det justert for same endring i prosent i høve til rekneskap 2021 for alle kommunane, uavhengig av den lokale utviklinga i kvar kommune etter 2021. Denne skatteprognosen er nytta som grunnlag for pårekna inntektsutjamning. Kommunane må justere for lokale tilhøve i budsjetteringa av skatt for 2023.

Veksten i frie inntekter vil variere mellom kommunane. Årsaker er følgjande punkt som påverkar kommunane ulikt frå år til år :

- endringar i inntektssystemet
- endringar i folketalet og alderssamansetjing
- endring i andre kriteriedata
- endring i fordelinga av skjønstilskot
- endring i veksttilskot
- endring i distriktstilskot eller småkommunetillegg
- endringar i skattegrunnlaget
- opptrapping av kompensasjon for gradvis reduksjon i eigedomsskatt i overgangsperiode frå endring i skattereglar f.o.m. 2019 (reduksjon i eigedomsskatt inngår ikkje i utrekninga av prosentvekst i vedlagt tabell)

Det er rekna med ein nominell vekst i kommunane i landet sine samla frie inntekter frå 2022 til 2023 med 3,5 prosent. Denne veksten er rekna i høve til pårekna inntektsnivå i år (rekneskap 2022), medrekna oppjusteringa av skatteinntektene. Den pårekna veksten for kommunane samla i Vestland er også 3,5 prosent.

Årdal kommune har ein nominell vekst i frie inntekter på 5,8% jfr tabelloversikten. Korrigert for kompensasjon reduksjon eigedomsskatt/reduksjon i eigedomsskatt er veksten på omlag 4,0%

Auka rammeoverføring blir gitt for nye oppgåver og omfattar også heilårsverknader i denne samanhengen. Utrekna prosentvekst for dei frie inntektene er korrigert for dette i vedlagt tabell, slik at kompensasjon i denne samanheng ikkje inngår i prosentveksten. I utrekning av prosentvekst er det også korrigert for innlemming av øyremerkte tilskot i rammetilskotet.

I vedlagt tabell er ekstraordinære løyvingar i samband med koronatiltak i 2022 og meirskattevekst i 2022 frå utbytte korrigert ut av grunnlaget for 2022 i berekninga av veksten i frie inntekter frå 2022 til 2023.

Tilskot per grunnskule

For 2022 er det gitt eit tilskot på kr 500 000,- per kommunal grunnskule. Tilskotet er gitt med ei særskilt fordeling basert på talet for grunnskular i kommunane i skuleåret 2021/2022 og er finansiert med eit likt beløp per innbyggjar innafor innbyggjartilskotet til kommunane. Tilskotet er vidareført i framlegget for 2023, i underkant av kr 1,3 mrd. samla for kommunane i landet. Tilskotet inngår i beløpa for innbyggjartilskot. Tilskotssats blir prisjustert for 2023 til kr 519 000,- per grunnskule.

Helsestasjon og skulehelseteneste

Den delen av rammetilskotet som er grunnlagt med satsinga på helsestasjon og skulehelsetenesta blir vidareført frå 2022 til 2023, med priskompensasjon på 3,7 prosent. For 2023 er rammetilskotet knytt til føremålet kr 987,4 mill. Midlane blir fordelte mellom kommunane på grunnlag av talet på innbyggjarar i alderen 0–19 år, med eit minstenivå på kr 100 000,- per kommune.

Ressurskrevjande tenester

Ordninga med øyremerkte tilskot for ressurskrevjande tenester gjeld for tenestemottakarar til og med

det året dei blir 67 år. Utbetaling av tilskot til kommunane i 2023 vil vere basert på direkte lønsutgifter i 2022 knytte til tenestemottakarar.

Det er lagt opp til følgjande for 2023:

- Kompensasjonsgraden blir vidareført med 80 prosent av netto utgifter ut over innslags-nivået. Berekningsgrunnlaget for kompensasjon i 2023 er netto utgifter i 2022.
- Innslagsnivået for å få kompensasjon blir auka per tenestemottakar frå kr 1 470 000,- til kr 1 526 000,-. Auken i innslagsnivå er lik pårekna lønsvekst i prosent i 2022 (3,8 prosent).
- Kompensasjonen som blir utbetalt frå staten til kommunane i 2023, skal kommunane inntektsføre i sine rekneskap for 2022. Kommunane skal inntektsføre den pårekna kompensasjonen i rekneskapen for det same året som utgiftene har vore.
- Tilskot for personar med psykisk utviklingshemming (16 år og eldre) i rammetilskotet blir trekt frå nettoutgiftene i berekningsgrunnlaget. Eventuelle statlege øyremerkte tilskot blir også trekte frå berekningsgrunnlaget.

Heildøgns omsorgsplassar

I statsbudsjettet for 2023 er det ikkje framlegg om å prioritere eigne stimuleringsmidlar i investeringstilskotet til heildøgns omsorgsplassar. I statsbudsjettet for kommande år er det ikkje løyvd pengar som Husbanken kan disponere til vidaretildeling til kommunar korkje for nye omsorgsbustadar eller sjukeheimsplassar. Dette fører til ei økonomisk usikkerheit i arbeidet me har føre oss med planlegging og bygging av eit nytt omsorgssenter.

Vedtak for 2022 - heilårsverknad i 2023

I statsbudsjettet for 2022 vart det løyvd kr 640 mill. meir til gratis kjernetid i SFO for førsteklasingar frå hausten 2022 og kompensasjon kr 187 mill. for bortfall av avkorting av barnetrygd i sosialhjelp frå 1. september 2022. Begge dei nemnde tiltaka vil gi heilårsverknad i 2023.

Konsesjonskraftinntekter

Høge straumprisar har gitt vesentleg høgare verdi på konsesjonskrafta. Det er difor framlegg om eit eittårig trekk på rammetilskotet i 2023 frå kommunar og fylkeskommunar som har inntekter frå konsesjonskraft, og som ligg i område med høgaste prisar. Det samla trekket på landsbasis er kr 3 mrd., fordelt med kr 2,2 mrd. for kommunane og kr 0,8 mrd. for fylkeskommunane.

Kraftkommunane skal rapportere til departementet om verdien av konsesjonskraft innan 1. desember d.å., som eit grunnlag for berekning av trekk i rammetilskotet i 2023. Den endelege fordelinga av trekket vil difor bli fastsett etter 1. desember og innan året er omme. Departementet vil gi nærare informasjon om rapporteringa.

Grunnrenteskatt på havbruk og vindkraft

Kommunane har inntekter frå havbruk frå vekst i oppdrettsnæringa frå Havbruksfond og produksjonsavgift. Frå 1. juli 2022 er det ei ny særavgift på landbasert vindkraft som skal gå til vertskommunane. Kommunane kan også ha eigedomsskatt knytt til havbruk og vindkraft. Dette gjeld ikkje Årdal kommune.

Skjønstilskot

Basisramma for skjønstilskot til kommunane for heile landet blir redusert frå kr 850 mill. i 2022 til kr 800 mill. i 2023. Vestland si ramme er redusert frå kr 145,0 mill. i 2022 til kr 139,1 mill. i 2023.

Ein del av skjønnsramma for 2023 vil først bli fordelt mellom kommunane i budsjettåret 2023. Statsforvaltaren i Vestland har gjort ei overordna fordeling av skjønsmidlane mellom ordinært skjøn i

statsbudsjettet (kr 109,1 mill.), fornyings- og innovasjonsprosjekt (kr 15,0 mill.) og til fordeling i budsjettåret (kr 15,0 mill.). Årdal kommune mottek ikkje noko ordinært skjønstilskot for 2023.

4.2 Utfordringar og strategi for kommunen

Utfordringane Årdal kommune står ovanfor når det gjeld nedgang i inntekter, folketal og endring av demografi, betingar at kommunen fortsatt må ha fokus på omstilling og strukturendring innanfor alle områder. Dette for at tenesteytinga vert best mogleg innanfor tilgjengelege ressursar og effektivitet.

Kommunen må ha som målsetting å oppnå eit netto driftsresultat over tid på 1,75% av driftsinntektene, noko som er det anbefalte resultatet ein kommune bør ligge på over tid for å ha ein sunn økonomi.

På den måten kan kommunen oppnå eit positivt netto driftsresultat og bygge opp den frie eigenkapitalen og bidra til eigenfinansiering av investeringar. Dette vil og bidra til at kommunen vert mindre sårbar for svingingar i økonomien og møte uføresette hendingar i drift som har økonomiske konsekvensar.

Ein strategi for å betre økonomien gjennom demografiutvikling vil være å styrka omdømme, betra tilflytting og med det stabilisering av folketal og økonomi. Utfordringane Årdal står ovanfor kan mellom anna imøtekommast ved fortsette med tilflyttarkontor og vidare satsing knytt mot bustader.

Samstundes må det planleggast og setjast i verk strukturelle grep, gjennomgang av alle tenestevedtak, reduksjon av kostnader med vikarar og planlegging av korleis skulane, barnehagane og omsorgstenesta skal organiserast i framtida.

Årdal kommune har dei tre siste budsjettåra arbeidd med tre delprosjekt/tiltak som saman skulle bidra til at Årdal blir ein kommune med høg attraktivitet og auka bu og bli-lyst.

Dei tre delprosjekta kan sjåast på som delmål som har stor nytte i seg sjølv, men der hovudmålsettinga er å stabilisere folketalet.

1. Delprosjektet #Årdal – mykje meir enn du trur!

Prosjektet har hatt fokus på kommunikasjon om og rekruttering til Årdal. Å betra omdømme, med reell informasjon om kva moglegheiter som er her samt skape møteplassar og aktivitetar for alle innbyggjarane i kommunen, vil gjennom systematisk arbeid sikre eit betre omdømme av kommunen og betra både bu og bli-lysta i kommunen.

Konkrete tiltak under dette delprosjektet er etableringa av tilflyttarkontoret, kommunen si involvering i turistinformasjonen samt etablering av frivilligsentral nr 2 i Årdal. Prosjektet blir vidareført med desse tiltaka og vil bli innarbeida i budsjettet for 2023.

2. Delprosjekt Miljøkommunen Årdal.

Årdal skal bli ein av landets fremste miljøkommunar. Kommunen har eit særst godt utgangspunkt. Årdal er med to tettstader eit berekraftig samfunn, med ein industri som produserer miljøprodukt med bruk av den reinaste energien som finst. Satsinga blir avslutta som prosjekt og vidareført av administrasjonen innanfor noverande budsjettamme.

3. Delprosjekt Attraktive bustader i Årdal.

Kommunen skal bistå i arbeidet med å finne rett type bustad til rett person, det kan vera alt frå skuleeleven på vidaregåande til eldre som ynskjer å bli buande lengst mogleg heime samt vere ein pådrivar til at det vert etablert attraktive bustadar i kommunen.

Budsjett 2023 legg til grunn at arbeidet med dette delprosjektet blir oppretthaldt som prosjekt og at prosjektet blir finansiert med inntil kr. 1 mill. av disposisjonsfondet.

Det blir utarbeida ein sluttrapport som blir lagt ved budsjettet.

Frivilligsentral Årdalstangen

I arbeidet med helse og omsorgsplan som vart vedteke i 2019 kom det innspel frå dei frivillige og delar av tenesta at dei hadde behov for ein koordinator for å kunne samordne tenester frå frivillige i omsorgstenestene og utvikle samarbeidet mellom skular og kommunale tenestestadar.

I andre kommunar er det gjerne etablert frivilligsentralar som gjer dette. Frivilligsentralen i Øvre Årdal koordinerer ein del av aktiviteten, men for å styrke innsatsen vurderer administrasjonen det som naudsynt å etablere ein frivilligsentral til i kommunen. Det er da naturleg å legge denne på Årdalstangen. Behovet er synleggjort i kommunen sin samfunnsplan som vart vedteken tidlegare i år.

Reglane for etablering og økonomi for nye frivilligsentralar har vore under revidering og er no på plass. Årdal kommune har komme så langt at ein er klar til å søkje om midlar til sentral i 2023 og vil gjere dette innan fristen 1. desember 2022. Ein legg difor inn ei auke på budsjettet til kommunen sin andel av utgifter til ein frivilligsentral med lokale på Årdalstangen. Det har tradisjonelt vore 60 prosent statleg finansiering av total stillingsprosent opptil ein heil stilling ved kvar sentral.

Klima, energi og miljø

Kommuneplanen sin samfunnsdel for Årdal kommune, *Teknologi og miljø inn i framtida*, vedteken 16. juni 2022, gjev retning og strategiar for innsatsen innan klima, energi og miljø. FN sine 17 berekraftsmål er det overordna rammeverket for vidare utvikling og omstilling av både kommunen som organisasjon og samfunnet som heilskap.

Innanfor berekraftmåla, har Årdal ulike utfordringar som det er naudsynt å ta tak i. Klimaendringar, med aukande klimarisiko, samt tap av naturmangfald, krev omstilling på mange område. Arealbruksendringar er ein av hovudgrunnane til negativ utvikling. Dette medfører eit behov for nye arealstrategiar, der ein avgrensar arealbruk, som utbygging for hytter og næring, fortettar, og reparerer areal som er øydelagd og fører det tilbake til naturen (arealnøytralitet). Det er mange gamle reguleringsplanar og ein stor del av byggesaker om hyttebygging eller i bygdene, vert handtert som dispensasjonsaker. Det vil såleis vera behov for å sjå på arealbruk til ulike føremål, forvaltnings-praksis og laga nye reguleringsplanar.

Årdal kommune har store klimagassutslepp, og behov for klimagasskutt. Omstillinga i verda går ikkje fort nok, og det vert meir ekstremvær, med flaum, ras, samt havnivåstigning å ta omsyn til. Samstundes aukar interessa for naturen i Årdal og nasjonalparkkommunen. Det er behov for meir innsats for å utvikla kommunen som ein trygg og attraktiv stad, med grøn utvikling for innbyggjarar og besøkande.

Årdal kommune har god tilgang på fornybar energi, og kan nytta denne føremonen i vidare utvikling. Energibehovet vil fortsetta å auka. For at ein ikkje skal øydeleggja stadig meir natur for å dekkja energibehova, må ein å sjå på varierte måtar å produsera og nytta energi på, som bruk av spillvarme, meir energieffektivisering, med meir. Føremonar i Årdal, med høg teknologikompetanse i bygda, vil kunne føra med seg grøn teknologiutvikling innan klima og energi i åra framover.

Berekraftig utvikling handlar om å ta vare på behova til menneska som lev i dag, utan å øydeleggja for korleis framtidige generasjonar skal få dekkja behova sine. Prosjektet «Miljøkommunen Årdal», er eit viktig verktøy for å løfta fram tiltak som skal bidra til å nå målsettingar innan klima, energi og miljø.

Administrasjonen er prega av høg kvalitet og kompetanse. Samtidig er det utfordringar med å skaffa kvalifisert personell på spesifikke fagområde. Dette gjeld særskilt klima, energi og miljø. Årdal kommune bør ta sikte på å rekruttera høg kompetanse innanfor plan, klima, energi og miljø.

Dei framtidige investeringane kommunen legg til grunn, er i hovudsak lagt opp med hovudprioritering mot vedteken helse- og omsorgsplan der rehabilitering av sjukeheim / strukturelle investeringar innan helse og omsorg er sentralt. I tillegg kjem ei prioritert investering retta mot oppvekst og Farnes skule. Dette er i planperioden 2023-2026 lagt inn med ein investering på 451 mill. kr av eit totalt investeringsbudsjett på 576 mill. kr.

4.3 Utvikling i økonomiske nøkkeltal

	Årdal 2020	Årdal 2021	Landet uten Oslo	Kostragruppe 02
Prioritet				
Disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter (B)	2,0 %	4,0 %	13,7 %	11,8 %
Økonomi				
Frie inntekter i kroner per innbygger (B)	65 602	71 557	63 840	68 039
Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter (B)	-1,3 %	0,6 %	4,2 %	2,9 %
Netto lånegjeld i kroner per innbygger (B)	77 668	79 744	90 299	112 022
Netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter (B)	67,6 %	65,5 %	93,0 %	99,6 %

5 Investeringar i økonomiplanen

Utgangspunktet for investeringane i planperioden 2023-2026 er gjeldande økonomiplan 2022-2025 og oppdaterte handlingsplanar frå FDV og VAR.

Dei framtidige investeringane kommunen legg til grunn, er i hovudsak lagt opp med hovudprioritering mot vedteken helse- og omsorgsplan der rehabilitering av sjukeheim og strukturelle investeringar innan helse og omsorg er sentralt. I planperioden 2023-2026 er dette lagt inn med ein lånefinansiert investering på 310 mill. kr og bruk av eigenkapital på 60 mill. kr. Stønadsordningar frå Husbanken kjem i tillegg. Pågåande prosjektarbeid kan gje endringar i finansieringsoppsett.

Innanfor utdanning og oppvekst er det lagt inn lånefinansiert bygging av eit nytt felles skule- og barnehage bygg på 121 mill. kr.. Pågåande prosjektarbeid kan gje endringar i finansierings oppsett.

Årdal kyrkjelege fellesråd har meldt inn ein byggteknisk tilstand for begge kyrkjene i kommunen som er utfordrande, og ein står framfor eit omfattande investeringsbehov på både Årdal kyrkje og Farnes kyrkje. Årdal kyrkje har eit omfattande restaureringsbehov og situasjonen tilseier at den lyt prioriterast først.

Kyrkja har vernestatus (byggjeår 1867) og kan få tilført eksterne midlar sidan den er listeført hjå Riksantikvar. Det vil bli søkt om midlar utover kommunen sin finansiering. For Farnes kyrkje er det behov for og tilrådd ny tekking av alle tak, då det i fleire år har vore utfordringar med lekkasjar i bygget og dokumenterte vass-skadar. I Investeringsplanen ligg det inne kr 11, 1 mill. for Årdal kyrkje i 2023 og kr 11,1 mill. for Farnes kyrkje i 2024.

Idretts- og anleggsplan for Årdal kommune er revidert i 2022. I investeringsbudsjettet er det sett av kr 1 mill. til sikringstiltak i Årdalshallen og kr 3 mill. til Jotun stadion. Framtidige investeringar knytt til idretts- og anleggsplan er ikkje prioritert dei neste 4 åra. Med den økonomiske stoda og behovet for investeringar i Årdal kommune, må ein i framtida gjere rekning med at idrettslaga som brukar dei ulike anlegga vert med i finansieringa av rehabilitering og nybygging av idrettsanlegg.

Investeringar på teknisk, plan og miljø

Ved avdeling Utedrift har ein inngått kontrakt med Presis vegdrift om brøyting av «dalane» der det er Fylkeskommunal veg. Det er da behov for å kjøpa noko utstyr. Det er og satt opp innkjøp av robotklyppar på Jotun stadion. Det er i tillegg satt opp ein post på sikring (plastring) av elvelaup på Svalheim da vi har utfordringar der med at elva grev seg utover på sidene.

I avdeling FDV er det lagt inn ei investering på «leikeplassar skule og barnehage» som er ny. Dette med bakgrunn i at det er fjerna leikeapparat i både Einehaugen barnehage og Årdalstangen barnehage som må erstattast.

Ein ny post er midlar til ny «beregvegg i Årdalshallen i utjamningsbassenget på symjebassenget». Det ligg ein tilstandsrapport frå 2020 som underbygger dette, og det er satt inn ei midlertidig støtte der. Rapporten konkludera med at det må byggast vegg i 2023.

Mindre investeringar er auka med 1 million til 2 millionar. Det er mange «mindre» vedlikehaldsoppgåver som ligger på vent. Der har FDV ei eiga tiltaksliste å gå etter.

Reinhold har i dag ikkje godt nok utstyr som er ein føresetnad for å reingjera og vedlikehalda bygga i Årdal kommune. Det er lagt inn ein post med dette i økonomiplan.

I framlegg til investeringsbudsjett inngår det ikkje noko investeringar knytt til handlingsplanar for renovasjon, då renovasjonsordninga er under endring.

I tillegg vert uferdige prosjekt med løyving i 2022 overført til 2023, jamfør sak om budsjettendringar i investeringsbudsjett 2022 som vert fremja som eigen sak i formannskap.

5.1 Oversikt Investering og finansiering

5.2 § 5-5 Bevilgningsoversikt - investering (2A)

Beløp i 1000

	Rekneskap 2021	Opph. budsjett 2022	Øk.plan 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026
Investeringar i varige driftsmidlar	35 105	30 610	55 165	103 220	199 770	218 220
Tilskot til andre sine investeringar	5 460	0	0	0	0	0
Utlån av egne midlar	7 826	0	0	0	0	0
Avdrag på lån	2 304	0	0	0	0	0
Sum investeringsutgifter	52 186	30 610	55 165	103 220	199 770	218 220
Kompensasjon for meirverdiavgift	-3 335	-3 832	-8 461	-18 792	-34 012	-41 732
Tilskot frå andre	-2 707	0	0	0	0	0
Sal av varige driftmiddel	-2 556	0	-2 000	-1 000	0	0
Utdeling frå selskap	0	0	0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån av egne middel	-2 657	0	0	0	0	0
Bruk av lån	-36 418	-26 978	-42 304	-83 428	-165 758	-116 488
Sum investeringsinntekter	-47 673	-30 610	-52 765	-103 220	-199 770	-148 660
Overføring frå drift	0	0	0	0	0	-60 000
Avsettingar til bundne investeringsfond	0	0	0	0	0	0
Bruk av bundne investeringsfond	-1184	0	-2 400	0	0	0
Avsetningar til ubunde investeringsfond	0	0	0	0	0	0
Bruk av ubunde investeringsfond	-3329	0	0	0	0	0
Dekning av tidlegare års udekkja beløp	0	0	0	0	0	0
Sum overføring frå drift og netto avsettingar	-4513	0	-2 400	0	0	-60 000

5.3 § 5-5 Bevilgningsoversikt - investering (2B)

Beløp i 1000

INVESTERINGSBUDSJETT	2023	2024	2025	2026	Total
IKT-SKULE	1 060 000	1 060 000	1 060 000	1 060 000	4 240 000
IKT-PLATTFORM UTSTYR SERVERROM	500 000				500 000
IKT-INVESTERING TENESTEOMRÅDA	500 000	500 000	500 000	500 000	2 000 000
SKULANE - IMPLEMENTERING NYE LÆREVERK	950 000				950 000
IKT - DIGITALISERING BYGGESAK PLAN (ÅLS)	500 000				500 000
IKT - MOTIMATE Digitale kurs (ÅLS)	375 000				375 000
IKT- FELLES IK SYSTEM GDPR (ÅLS)	375 000				375 000
IKT - Digitalisering Barnevern teneste (DIGI Barnevern)	400 000				400 000
IKT - Velferdsteknologi	700 000				700 000
IKT - E-DEPONERING (Arkiv)	700 000				700 000
OMSORG - INVESTERINGSPLAN	500 000	500 000	500 000	500 000	2 000 000
UTGREIING NY SKULE OG BHG STRUKTUR (Farnes skule)	1 000 000	50 000 000	70 000 000		121 000
PROSJEKTMIDLAR OMSORGSSENTER	1 000 000				1 000 000
				200 000	310 000
STRUKTURELLE INV. I OMSORG/OMSORGSSENTER		20 000 000	90 000 000	000	000
GATELYS LED	500 000	500 000			1 000 000
UTSKIFTING AV BILAR OG UTSTYR	2 000 000	2 000 000	2 000 000	2 000 000	8 000 000
LYSSETTING TURSTIAR (VASSBUGEN-LOI)	2 400 000				2 400 000
FDV MINDRE INVESTERINGAR	2 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000	5 000 000
IDRETTS OG ANLEGGSPLAN (forskottering spelemidlar)	1 000 000	1 000 000	1 000 000		3 000 000
NYTT NØKKELSYSTEM ÅRDAL KOMMUNE	2 000 000				2 000 000
REVISJON HOVEDPLAN UTEDRIFT	300 000				300 000
OFREDALSTUNNELEN -SIKRING			3 000 000		3 000 000
MALING AV BYGG	500 000	1 000 000			1 500 000
REHABILITERING FASASE RÅDHUSET	500 000				500 000
LADESTASJONAR EL-BIL RÅDHUSET	100 000				100 000
IDRETTS OG ANLEGGSPLAN - Jotun stadion	3 000 000				3 000 000
Farnes Skule ferdigstille skuleplass / merking	170 000				170 000
Farnes Skule inventar fellesrom ung.skule	150 000				150 000
Tangen skule inventar	200 000				200 000
Forprosjekt Rådhus II	500 000				500 000
Leikeplassar Bhg/Skule	1 000 000				1 000 000
Bustader (finansiert med sal)	1 000 000	1 000 000			2 000 000
Årdal kyrkje	11 125 000				11 125 000
Farnes kyrkje		11 100 000			11 100 000
Off toalett kai Åtg - riving/nytt	250 000				250 000
Fyrrom Rådhuset (nytt/rehab) - forprosjekt	500 000				500 000
Ladestasjonar kommunale bygg	100 000				100 000
Årdalshallen - berevegg utjammingsbasseng/overløp	1 000 000				1 000 000
Reinholdsmaskiner/utstyr	400 000				400 000
Sikring elvelaup Svalheim, må takast tidleg (2023) grunna førebygging	1 250 000				1 250 000
2 stk. bom (kommunal veg Haug / Ofredal)	200 000				200 000
Kranflak til Lastebil	1 000 000				1 000 000
Robotklippar Jotun stadion	300 000				300 000
Brøyteskjær	300 000				300 000
Lys gangveg bak Jotun stadion		2 000 000			2 000 000
Hovudplan/temaplan (Utedrift)		300 000			300 000
Gravemaskin kyrkjegard mm		2 000 000			2 000 000

Traktor				2 000 000	2 000 000
Plenklippar				600 000	600 000
Feiemaskin			1 000 000		1 000 000
Kantklippar (veg)				1 000 000	1 000 000
TOTAL INVESTERING EKS VAR	42 305 000	93 960 000	170 060 000	208 660 000	514 985 000
VATN	5 950 000	3 750 000	1 000 000		10 700 000
AVLØP	7 600 000	3 400 000	1 000 000		12 000 000
RENOVASJON	0	0	0	0	0
TOTAL VAR	13 550 000	7 150 000	2 000 000		22 700 000
TOTALT	55 855 000	101 110 000	172 060 000	208 660 000	537 685 000

6 Hovudtala i budsjettforslaget

6.1.1 Befolkningsprognose

SSB befolkningsframskriving syner eit estimert folketal for Årdal kommune på 5.169 innbyggjarar pr 1. januar 2023. Utviklinga i 2. og 3. kvartal hittil i år i tillegg til ein venta auke flyktningar, tilseier at folketalet vert om lag 5.250 innbyggjarar per 1. januar 2023. Dette vert lagt til grunn for berekning av skatt og rammetilskot i planperioden, då planverk og strategiar har ei målsetting om å oppretthalda og auke folketalet i perioden.

Befolkningsframskrivinga til SSB syner eit folketal på 5.028 innbyggjarar 1. januar 2026 og indikerer såleis kommunen sine utfordringar framover i planperioden. Men befolkningsframskrivinga syner no ein mindre markant nedgang og ein auke i prognosen for 2026 samanlikna med tidlegare framskrivingar (auke på 167 innbyggjarar).

6.1.2 Skatt på inntekt og formue / rammetilskot

Grunnlaget for skatt på inntekt og formue er ein positiv vekst i skatteinntekter på 5% i 2022, og ingen auke (0,0%) i 2023. Skatteveksten syner elles ein flat utvikling på tilnærma 0% vidare i planperioden.

Grunnlag for rammetilskotet er med bakgrunn i 5.250 innbyggjarar pr. 1. januar 2023 og utarbeida i høve KS sin prognosemodell.

6.1.3 Eigedomsskatt forretningseigedom

Skatt på eigedom er justert for endringane innan taksering av verk og bruk som vart gjeldande frå 2019, og justert for endringa i kompensasjon vedteke i tidlegare statsbudsjett (2021).

Årdal kommune mister inntekt på kr 2.679.571,- årleg, totalt kr 18.756.997,- fram til og med 2025 som ei følge av at eigedomskategorien verk og bruk forsvinn.

Frå Statsforvaltaren var kommunen opprinneleg (2019) tilkjent ein årleg kompensasjon for verk og bruk endringa på kr 2.590.569,- årleg, totalt kr 18.133.983 over 7 år. I framlegget for statsbudsjett 2021 vart kompensasjonen redusert frå 500mill til 300 mill., og endringa gjev ein årleg reduksjon i kompensasjonen på kr 403.569,- (jamfør Grønt Hefte 2021 tabell C-k). Kompensasjonen er innarbeida i innbyggjartilskotet og vert utbetalt via rammetilskot, dette er med på å gje Årdal kommune ein "feil" inntektsvekst ved framlegg av Statsbudsjettet/Grønt hefte. Ved å nytte KS sin prognosemodell for rammetilskott vert dette såleis innarbeidd i talmaterialet for heile planperioden.

Det er ikkje avklara kva som vil skje med denne kompensasjonsordninga frå og med år 2026, men det er lagt til grunn ein vidareføring av denne for 2026. Eit fråfall av kompensasjon vil gje Årdal kommune ein betydeleg økonomisk utfordring som må innarbeidast i dei komande budsjett og økonomiplanar om ikkje rammevilkåra vert endra. Resultatet av klagesaker knytt til denne retakseringa er ikkje kjent og er ikkje innarbeida i framlegget.

Årdal kommune gjennomførte ein lovpålagt 10-års taksering av eigedomsskatt fom. skatteåret 2022. Nivået på eigedomsskatt forretningseigedom etter 10-års taksering er innarbeidd med ei auke på 4,7 mill.kr. i talmaterialet.

6.1.4 Eigedomsskatt kraftanlegg

Årdal kommune har ikkje registrert endringar i kraftskatt for budsjettåret 2023, då grunnlaget ikkje er gjort kjent ved utarbeiding av budsjettsaka. Stipulert endring vert sett til kr 0 mill. Det er såleis heft usikkerheit kring utrekningane frå Skatteetaten Storbedrift, grunnlaget frå 2022 er innarbeidd i talmaterialet for heile planperioden.

6.1.5 Eigedomsskatt bustad og fritidseigedom

Frå 2021 var det ei lovendring som set ein ny maksimumssats på 4 promille for eigedomsskatt på bustad- og fritidseigedom i tillegg endringa frå 7 til 5 promille i 2020. Årdal kommune gjennomførte ein lovpålagt 10-års taksering av eigedomsskatt fom. skatteåret 2022. Endringane i samband med i lågare promillesats har medført ein reduksjon i eigedomsskatt på kr 7 mill. fom. skatteåret 2020 trass ny 10-årstaksering fom. 2022.

Dette er innarbeidd i talmaterialet for heile planperioden.

6.1.6 Avsetningar

I budsjett 2023 og økonomiplan 2023-2026 er det lagt inn avsetningar til disposisjonsfond på kr 30 mill. i 2023. Dette er sal av konsesjonskraft og ekstraord. utbytte frå Årdal Energi. Vidare i planperioden er avsetningane knytt til utbyttepolitikk og at sal av konsesjonskraft på sikt skal avsettast 100%. Dette gjev kommunen eit netto driftsresultat i % av brutto driftsinntekter frå 6,1% til 1,0% i planperioden. Slutten av planperioden avviker frå 100% avsetting av konsesjonssalet, då meirkostnad knytt til aukande renteutgifter grunna investeringar vert saldert med desse inntektene i 2026.

6.1.7 Lønsjustering 2023

Lønsvekst for 2023 er venta å bli 4,2% og den kommunale deflatoren berekna til 3,7% i høve statsbudsjettet for 2023. Lønsveksten på 4,2% er berekna med ein 8/12-effekt på registrerte stillingar/lønsbudsjett for 2023. Det tilsvara ein auke i lønsbudsjettet på omlag 7,5 mill. kr., som er innarbeidd i talmaterialet med ein avsetning til fordeling ved endeleg lønsoppgjjer 2023.

Merk at lønsoppgjjeret for undervisningspersonale + pedagogisk personale i barnehagane er ikkje ferdig. Rikslønsnemnda vil avgjere tvisten i løpet av februar 2023. Lønsgrunnlaget, med utgangspunkt i løn pr. oktober, for denne tilsettgruppa i budsjett 2023 er difor ikkje kjent.

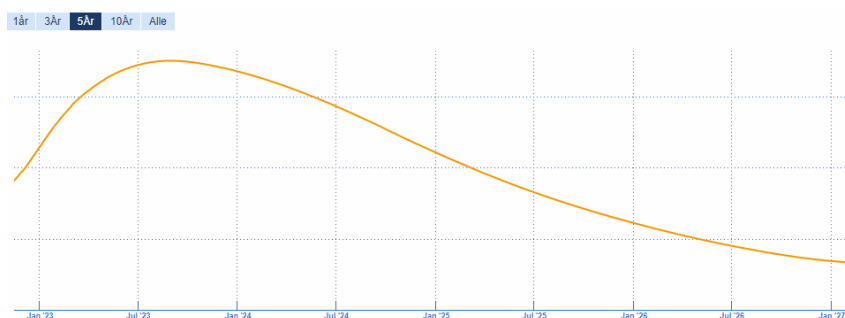

6.1.8 Pensjon 2023

Vekst i pensjonskostnadane for kommunane er venta å auke i samband med lønsvæksten. KLP legg til grunn prognosar frå SSB og Norges Bank omkring lønns- og trygdeoppgjæret for 2023. Prognosane til KLP legg til grunn en årslønnsvekst på 4,45%. Kommunen sin prognose legg til grunn KLP sin regulering i 2023 og utifrå dette vil netto pensjonskostnad ha ein auke på 4,5 mill. for 2023.

6.1.9 Finansinntekter og -utgifter

Finansinntekter og –utgifter er berekna med ein forholdsvis høg stigning i rentenivået 2023-2024, med ei utflating i perioden 2025-2026. Prognose for rentenivå i planperioden er stigande opp til 4% i 2023 med ei utflating av nivået til kring 3% i slutten av planperioden. Dette er ein markant auke og stabilisering på ei rentenivå Årdal kommune ikkje har hatt på fleire år. Dette vil medføra omlag 10 mill. kr ekstra i finansutgifter og vil gje ein tilsvarande reduksjon på overføring av midlar til tenestoområda. Basis for rentenivået er utviklinga av 3 mnd. NIBOR i planperioden i høve Kommunalbanken sine prognosar.

Kommunen legg til grunn eigarskapsmeldinga i forkant av planperioden. For å oppnå ein eigenkapitalbehaldning stor nok til å handsame investeringsnivået i planperioden, er kommunen avhengig av ein utbyttepolitikk som gjev innbetaling av utbytte frå solide selskap kommunen har eigarinteresser i. For året 2023 ligg det inne eit utbyttensnivå på kr 20 mill. i samband med ein aktiv utbyttepolitikk i kommunen.

Sal av konsesjonskraft i planperioden er sett etter kva nivå avtalen med Årdal Energi Holding AS har hatt dei siste åra. Årdal Energi KF er omdanna og organisert i aksjeselskapsform, med drifta fordelt på Årdal Energi Nett AS (ÅEN) og Årdal Energi Kraftlag AS (ÅEK).

Årdal Energi Holding AS vert kommunen sitt heileigde aksjeselskap og skal fungera som styringsorgan for dei to aksjeselskapa ÅEN og ÅEK. I denne samanheng vert vedtekter endra og mellom anna utbytte utbetalingane til kommunen som eigar vil endre seg. Utbetalingar som følgje av eigarskapet vil bli erstatta av inntekter både frå sal av kraft og utbytte, nivået er sett til 10 mill. i planperioden. Desse salsinntektene er planlagt avsett til disposisjonsfond.

Avdrag er berekna ut frå investeringsnivået, årsbudsjett 2023 og økonomiplan 2023-2026. Investeringsane i planperioden er sett i høve eit venta investeringsnivå utifrå handlingsplanar og då spesielt Helse- og omsorgsplan 2019-2029. Dette er aktivitet som indikera ein auke i avdrag grunna store investeringar, men det er venta at det vil bli mot slutten av planperioden og kanskje i etterkant. Det er heft usikkerheit i berekningar både i høve investeringsvolum og rentenivå.

6.2 Sentrale inntekter

Beløp i 1000

	Rekneskap 2021	Opph. bud. i fjor 2022	Rev. bud. i fjor 2022	Rev. bud. 2023	Økonomiplan			
					2023	2024	2025	2026
Skatt på inntekt og formue	-178 047	-176 964	-185 502	-185 403	-185 403	-185 403	-185 403	-185 403
Ordinært rammetilskot	-172 306	-169 772	-167 652	-193 634	-193 634	-197 670	-199 237	-199 241
Skatt på eiendom	-61 678	-60 681	-63 681	-65 228	-65 228	-59 868	-54 508	-54 508
Mva. kompensasjon	0	-13 680	-14 680	-16 680	-16 680	-16 680	-16 680	-16 680
Andre direkte eller indirekte skattar	-22 028	-20 000	-20 000	-21 798	-21 798	-21 798	-21 798	-21 798
Andre direkte eller indirekte skattar	-6 155	-5 900	-5 900	-5 900	-5 900	-5 900	-5 900	-5 900
Sum frie inntekter	-440 213	-446 997	-457 415	-488 644	-488 644	-487 320	-483 527	-483 531

6.3 Sentrale utgifter

Beløp i 1000

	Rekneskap 2021	Opph. bud. i fjor 2022	Rev. bud. i fjor 2022	Rev. bud. 2023	Økonomiplan			
					2023	2024	2025	2026
Pensjon	0	6 280	0	0	0	0	0	0
Lønsvest inkl arb.gj.avgift	0	2 170	600	7 500	8 500	8 500	8 500	8 500
Sum sentrale utgifter	0	8 450	600	7 500	8 500	8 500	8 500	8 500

6.4 Driftsutgifter per tenesteområde (1B)

Beløp i 1000

	Rekneskap 2021	Opph. bud. i fjor 2022	Rev. bud. i fjor 2022	Rev. bud. 2023	Økonomiplan			
					2023	2024	2025	2026
Utdanning og oppvekst	124 606	118 258	122 235	126 058	126 058	125 524	122 834	117 524
Helse og omsorg	224 625	195 174	205 341	212 295	212 295	212 295	212 295	212 295
Kultur, miljø og samfunn	48 230	41 510	44 616	40 588	40 688	40 688	40 688	40 688
Administrasjon og politikk	9 288	59 934	61 952	63 736	70 377	70 177	70 177	70 177
Driftsutgifter per tenesteområde	406 749	414 876	434 144	442 677	449 419	448 685	445 995	440 685

6.5 Finansinntekter og -utgifter

Beløp i 1000

	Rekneskap 2021	Opph. bud. i fjor 2022	Rev. bud. i fjor 2022	Rev. bud. 2023	Økonomiplan			
					2023	2024	2025	2026
Avdrag på lån	23 709	27 640	26 640	24 845	24 845	25 086	26 297	28 224
Renteinntekter og utbytte	-3 858	-5 350	-25 350	-23 110	-22 360	-2 460	-2 460	-2 460
Sal av konsesjonskraft	-6 000	-5 500	-5 500	-10 000	-10 000	-10 000	-10 000	-10 000
Renteutgifter, prov. og andre fin.utgifter	6 294	5 728	5 728	16 731	8 240	11 309	14 309	18 209
Netto finansinntekter/finansutgifter	20 145	22 518	1 518	8 466	725	23 935	28 146	33 973
Finansutgifter i tenesteområda	-416	-804	-804	-804	6 937	6 937	6 937	6 937
Totale finansutgifter	19 729	21 714	714	7 662	7 662	30 872	35 083	40 910
Motpost avskrivninger	0	0	0	0	0	0	0	0

6.6 Avsetnader og årsoppgjersdisposisjonar

Beløp i 1000

	Rekneskap 2021	Opph. bud. i fjor 2022	Rev. bud. i fjor 2022	Rev. bud. 2023	Økonomiplan			
					2023	2024	2025	2026
Til ubundne avsetninger	13 319	4 154	24 154	30 000	30 000	6 200	886	373
Fra ubundne avsetninger	0	-3 000	-3 000	0	0	0	0	0
Netto avsetningar	13 319	1 154	21 154	30 000	30 000	6 200	886	373
Netto avsetningar og årsoppgjersdisposisjonar i tenesteområda	-12 782	154	-146	1 178	-168	-168	-168	-168
Totale avsetningar	537	1 308	21 008	31 178	29 832	6 032	718	205

6.7 Til disposisjon for tenesteområda

Det er sentrale endringer og utfordringer frå 2022 og inn i nytt budsjettår og ny planperiode som gjev utslag på drifta. Dette gjeld følgjande hovudmoment;

- Lønsvekst i høve statsbudsjett 2023 på 4,2% (+ 7,5 mill.)
- Pensjon 2023 (KLP/SPK), auke i nivå (+ 4,5 mill.)
- Auke i finanskostnad (rentekostnad) (+7,7 mill.)
- Negativ realvekst der kommunal deflator frå staten er lågare enn gjeldande konsumprisindeks (5,3% deflator 2022 / KPI 7,5% okt. 2022)

6.7.1 Prisar, satsar og gebyr

Prisar, satsar og gebyr for kommunen sine tenester er gjennomgått ute på områda, og er korrigert med ein generell auke som varierer frå om lag 4% til 6%. Variasjonen er på grunn av ulike kostnadsbehov og tenester den enkelte pris representerer. Dette gjeld prisar og gebyr som ikkje er underlagt lovbestemte prissettingar.

Sjølvkostområdet innan vatn, avløp og renovasjon i Årdal kommune står framfor ein prisauke grunna dyrare drift av tenestene, ingen fondsmidlar og stigande rentenivå. For 2023 legg kommunen fram ein vesentleg gebyrauke på omlag 47,7% for å tilpasse seg driftsnivå og unngå negativ utvikling av sjølvkostfond.

Nye stillingsressursar i kommunen inkludert i driftsbudsjettet for 2023:

- Administrasjon - 100% stilling Leiar Tilflyttarkontor (fast)
- Adm./Oppmåling - 60% stilling sakshandsamar (midl.)
- Helse og omsorg - 100% stilling oppfølging sjukmelde/disponering av vikarar (fast)
- Administrasjon - 100% stilling prosjekt Frivilligheit tom. juni 2023 (midl.)

6.7.2 Tiltak/prioriteringar

Kommunedirektøren har prioritert følgjande tiltak knytt til tenesteytinga i kommunen utifrå behov og gjeldande vedtak.

Utdanning og oppvekst

- Skulane - auke barnevernsaker kr 1,1 mill.
- Skulane - auke lisensar digitale læreverk / undervisningsmaterieill kr 150'
- Skulane - auke prisar matvarer kr 200'
- SFO - redusert brukarbetaling (12t gratis / barnetal) kr 790'
- Barnehagane - redusert foreldrebetaling (barnehagesats redusert / barnetal) kr 675'
- Barnehagane - auka programvarelisensar kr 120'
- Barnehagane - auken i grunnbemanning hausten 2022 vidareført

Helse og omsorg

- Innføring av årsturnus - gjev ikkje ein direkte innsparing, men betring av planlegging og indirekte betring av drift. Evt. justering av dette i revidert budsjett 2023
- Pleie og omsorg - auka prisar medisinsk forbruksmaterieill, matvarer, lisensar, vaskeritenester kr 1,2 mill.
- Pleie og omsorg - auka prisa opphald kr (- 750')
- Bu- og miljø - auke prisar tiltak kr 400'
- Bu- og miljø - redusert refusjon ressurskrevjande brukarar kr 400'
- Helse og omsorg - stillingsressurs for oppfølging av sjukmelde/vikarar, betring av total bemanning kr 600'
- Helse - vikarlegar legekantor (ca. 3 legeårsverk) kr 4 mill.
- LMS - prisauke avtale kr 1 mill.

Kultur, miljø og samfunn

- Kultur/idrett - prosjekt styrking anlegg/frivillighet innan idrett (prosjektstilling) kr 850'.
Finansiert ved inndekning via disposisjonsfond
- Bibliotek - avtale med ÅVGS går ut kr 150'
- Bibliotek - auke prisar/kjøp av bøker kr 100'
- Tekniske tenester - auke prisar / vedlikehald kunstgrasbane, leikeplassar, komm. veg kr 550'
- Tekniske tenester - samarbeidsavtale med Vegvesen og fylkesveggar kr (- 650')
- FDV - innsparing friluftsbasseng Åtg kr (- 1 mill.)
- FDV - friluftsbad, "badebuss" tiltak for barn 6-16 år kr 50'
- FDV - auke forbruksmateriell reinhald kr 400'
- FDV - auke straumkostnad kr 1,5 mill.
- FDV - auke husleiger / eigedomsgebyr kr 600'
- FDV - auke leigeinntekter (stipulert) kr (- 1,3 mill.)
- Vatn - gebyrauke sjølvkost 39%
- Avløp - gebyrauke sjølvkost 38%
- Renovasjon - gebyrauke sjølvkost (kommunal renovasjonsordning) 81%

Administrasjon og politikk

- Folkevalde - fordeling av politiske oppgåver til varaordførar, frikjøp 20% kr 250'
- Folkevalde - prisreguleringar kontrollutval/revisjon kr 117'
- Folkevalde - auke tilskotsmidlar kr 240'
- Adm./personal - auke rekrutteringsstipend mht behov for barnehagekompetanse kr 77'
- Adm./personal - leiarutviklingsprogram 2023 kr 500'
- Årdal kommune - vidareføring av tilflyttarkontor frå omdømme prosjekt (2020-2022), 100% stilling innarbeida i drift kr 850'
- Årdal kommune - prosjekt innan bustadutvikling med kostnad på kr 1 mill. i 2023 (omdømme).
Finansiert ved inndekning via disposisjonsfond
- Årdal kommune - prosjekt frivillighet del II ½-år, finansiert 60% med midlar frå Frivilligsentral
statstilskot, status ved revidert budsjett 2023
- Årdal kommune - prosjekt nasjonalpark / oppbygging av Årdal kommune som nasjonalpark
v/Stiftinga Utladalen naturhus kr 250'. Finansiert ved inndekning via disposisjonsfond
- Årdal kommune - vidareføring bruk av næringsfondet til Visit Sognefjord, Sogn Regionråd,
Veterinær kr 1,387'
- Næringsutvikling - uendra driftsnivå Årdal Utvikling i planperioden på kr 5,2 mil. pr år. Finansiert
ved inndekning via næringsfond
- Årdal kyrkjelege fellesråd - auke i tilskot grunna pris/løn kr 200'
- Brannvern - auke kostnader til varslingsystem og kurs kr 200'
- Brannvern - nivå på beredskapsavtale med Hydro Aluminium er ikkje kjend ved framlegg av
budsjett pr 17. november
- IKT - auke i driftsutgifter knytt til auke i lisensar/programvare (sky-basert drift) og redusert ÅLA
samarbeid kr 2 mill.

6.7.3 Nedprioritering/innsparing

Kommunedirektøren skal legge fram eit budsjett 2023 og økonomiplan for 2023-2026 i balanse, og lyt gjennomføre vurdering av nedprioriteringar utifrå utvikling og endring i rammevilkår. Årdal kommune sitt budsjett 2023 er lagt fram med grunnlag i rammevilkår frå statsbudsjett 2023, der forutsetningane for vekst i prisar, lønningar og renter vert lagt til grunn.

Ved utarbeidinga av budsjettet opplever kommunen store utfordringar med å handsama ein kostnadsvekst i samfunnet med noverande prisauke på mellom 6-12% inn mot 2023, opp mot nemnde grunnlag for rammetildeling frå staten der deflatoren (samla prisvekst) er sett til 3,7%. Dette gjev kommunen få moglegheiter til å legge inn reduksjon/innsparingskrav utover ordinær drift, som stettar realisme kravet i eit budsjett.

Kommunedirektøren tek grep for å betre nivå og bemanningsutfordringane i helse, samtidig som kommunen lyt forhalda seg til ein teoretisk (prognostisert) negativ realvekst i inntektene. Stor prisstigning og mindre rammer er indirekte eit nedtak i seg sjølv.

Framlegget til budsjett 2023 og økonomiplan 2023-2026 har innarbeidd ein utvikling på netto driftsresultat og avsetning til disposisjonsfond som held Årdal kommune innafor målsetninga om både oppbygging av disposisjonsfond (fri eigenkapital) og halde på eit positivt netto driftsresultat.

Men Årdal kommune har framleis utfordring om å halde kommuneøkonomien berekraftig i siste del av planperioden, til det er dei finansielle måltala for låge i høve inntening og auke i lånekostnad 2025-2026. Det inneber at kommunen lyt ha stort fokus på innsparing i drift sett opp mot dei store investeringane innanfor sektorane omsorg og oppvekst frå 2024 og utover.

Dette er talstorleikar som vert meir kjende etterkvart som prosjekta vert utarbeida, og fleire forutsetningar vert lagt til grunn. Ved sakshandsaming av budsjett 2023 er nivå og rammer sett utifrå planar og tidleg forprosjektfase, noko som inneber at det vert ei endring i talgrunnlaget for komande budsjett og økonomiplanar når dette vert detaljprosjektert. Det er då viktig for kommunen at dei finansielle måltala syner ei betring.

Kommunen må derfor fortsatt ha fokus på omstilling og strukturendring innanfor alle områder, slik at tenesteytinga vert best mogleg innanfor tilgjengelege ressursar og effektivitet. På den måten kan kommunen oppnå eit positivt netto driftsresultat og bygge opp den frie eigenkapitalen og bidra til eigenfinansiering av investeringar. Dette vil og bidra til at kommunen vert mindre sårbar for svingingar i økonomien og møte uføresette hendingar i drift som har økonomiske konsekvensar.

6.8 Disponering av driftsramma

6.8.1 Driftsbudsjettet - forslag til rammeendringer fordelt på endringskategoriar

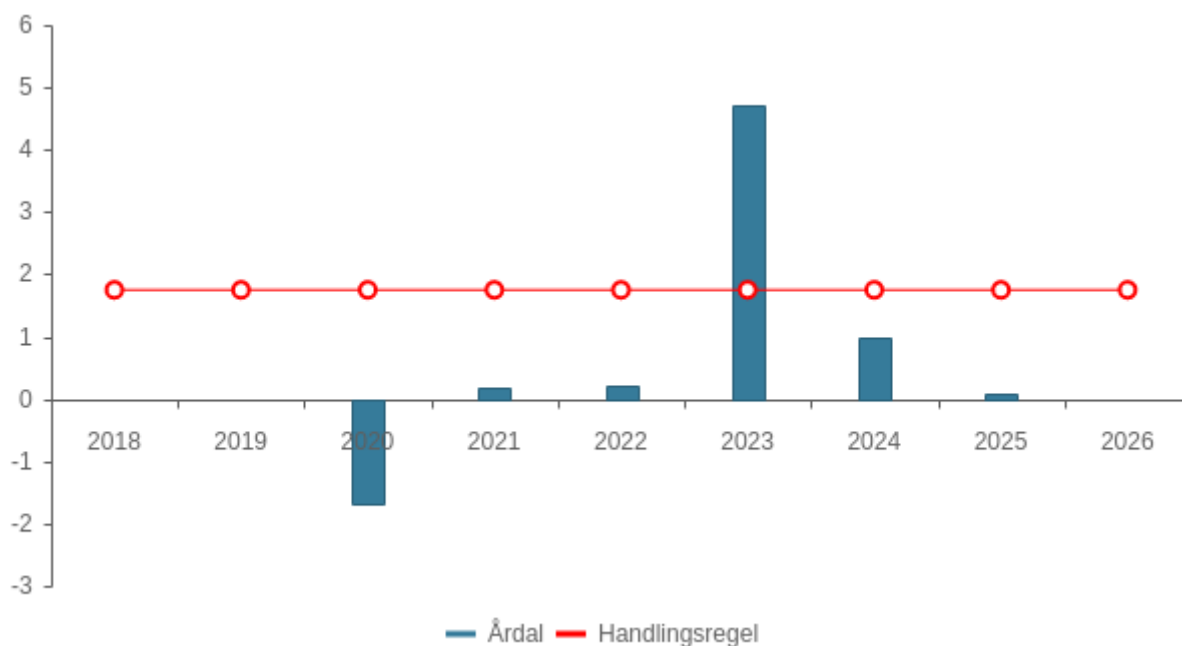
Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2023	2024	2025	2026
Vedtatt budsjett	422 617	422 617	422 617	422 617
Tekniske justeringar	20 834	20 834	20 834	20 834
Vedtak forrige periode	-6 689	-7 423	-10 113	-15 423
Konsekvensjustert budsjett	14 145	13 411	10 721	5 411
Konsekvensjustert ramme	436 761	436 027	433 337	428 027
Nye tiltak	12 657	12 657	12 657	12 657
Nye tiltak og realendringer budsjett	12 657	12 657	12 657	12 657
Ramme 2023-2026	449 418	448 684	445 994	440 684

7 Økonomisk utvikling i planperioden

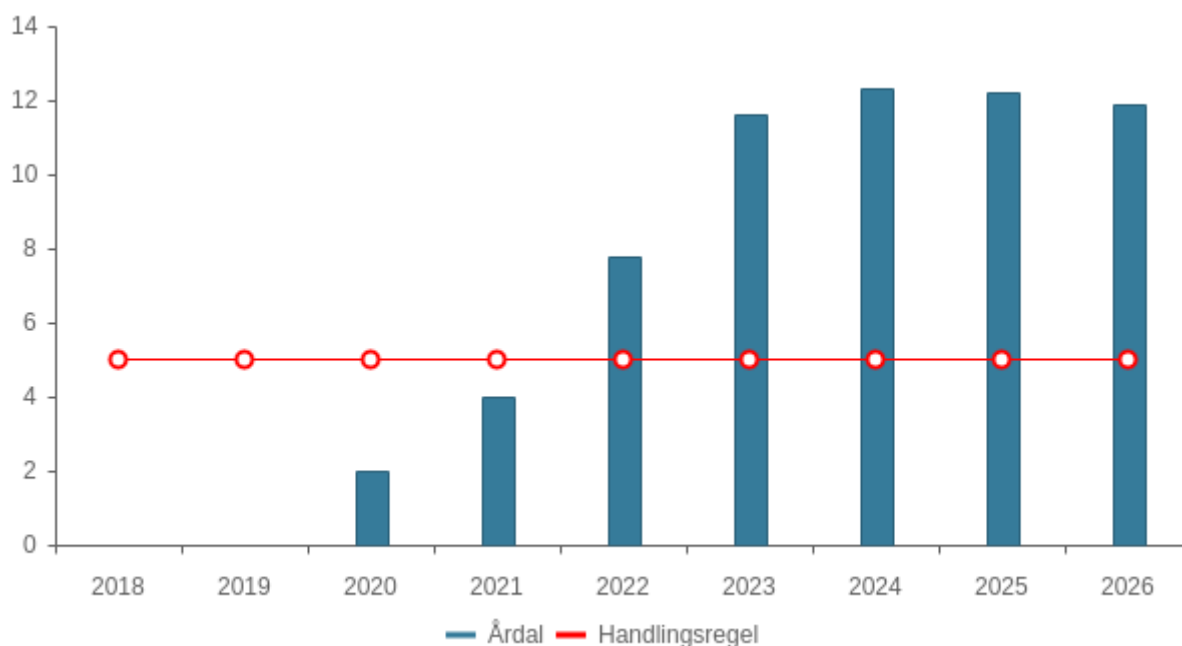
7.1

Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter

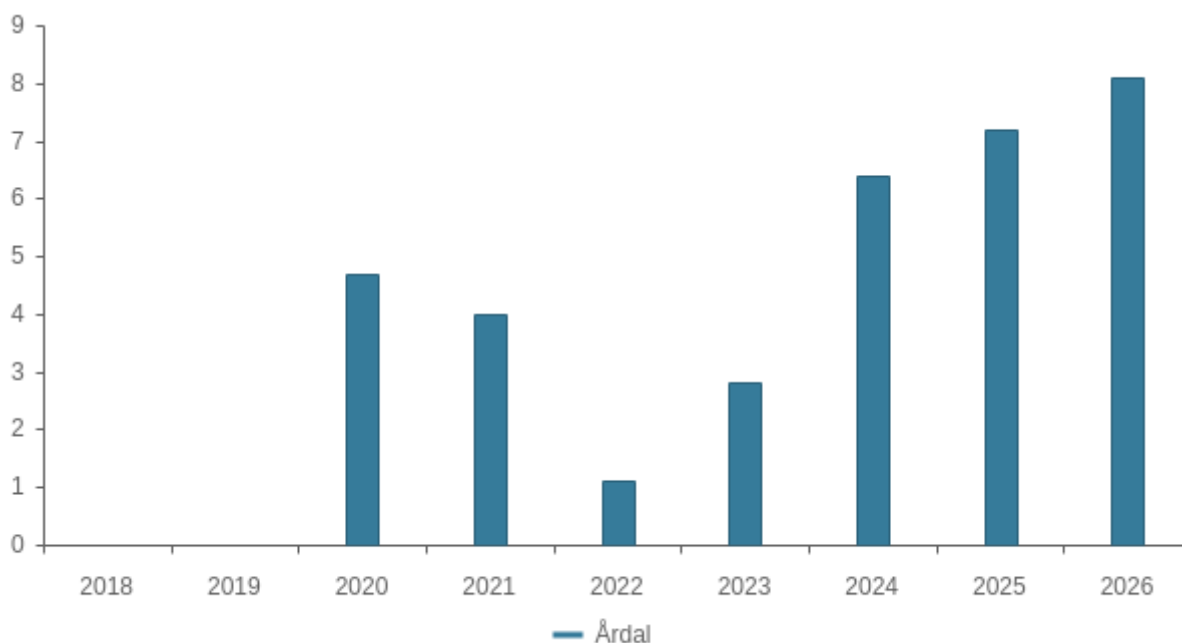
Tabell	KOSTRA 2018	KOSTRA 2019	KOSTRA 2020	KOSTRA 2021	Budsjett 2022	Økplan 2023	Økplan 2024	Økplan 2025	Økplan 2026
Årdal	0,0 %	0,0 %	-1,7 %	0,2 %	0,2 %	4,7 %	1,0 %	0,1 %	0,0 %
Handlingsregel	1,8 %	1,8 %	1,8 %	1,8 %	1,8 %	1,8 %	1,8 %	1,8 %	1,8 %

7.2 Disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter

Tabell	KOSTRA 2018	KOSTRA 2019	KOSTRA 2020	KOSTRA 2021	Budsjett 2022	Økplan 2023	Økplan 2024	Økplan 2025	Økplan 2026
Årdal	0,0 %	0,0 %	2,0 %	4,0 %	7,8 %	11,6 %	12,3 %	12,2 %	11,9 %
Handlingsregel	5,0 %	5,0 %	5,0 %	5,0 %	5,0 %	5,0 %	5,0 %	5,0 %	5,0 %

7.3 Netto finans og avdrag i % av brutto driftsinntekter

Tabell	KOSTRA 2018	KOSTRA 2019	KOSTRA 2020	KOSTRA 2021	Budsjett 2022	Økplan 2023	Økplan 2024	Økplan 2025	Økplan 2026
Årdal	0,0 %	0,0 %	4,7 %	4,0 %	1,1 %	2,8 %	6,4 %	7,2 %	8,1 %

7.4 Vurdering av den økonomiske utviklinga

Beløp i 1000

	Budsjett 2022	Økonomiplan			
		2023	2024	2025	2026
Sum inntekter	-581 130	-635 605	-634 282	-630 489	-630 493
Sum utgifter	578 743	615 274	614 541	611 851	606 541
Brutto resultat	-2 388	-20 331	-19 741	-18 638	-23 952
Netto finansutgifter og inntekter	27 214	17 662	40 872	45 083	50 910
Motpost avskrivningar	-26 134	-27 164	-27 164	-27 164	-27 164
Netto resultat	-1 308	-29 833	-6 033	-719	-206
Sum disponeringar eller dekning av netto driftsresultat	1 308	29 832	6 032	718	205
Årsresultat	0	0	0	0	0
Netto resultat i prosent av sum inntekter	0,2 %	4,7 %	1,0 %	0,1 %	0,0 %

8 Kommunen sine tenesteområde

9 Utdanning og oppvekst

9.1 Driftsbudsjett

9.1.1 Fordeling på hovudart

Beløp i 1000

	Rekneskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Driftsutgifter						
Lønn	129 417	120 779	124 692	124 159	121 469	116 159
Kjøp av varer og tenester som inngår i kommunal egenproduksjon	9 490	9 148	10 341	10 341	10 341	10 341
Kjøp av varer og tenester som erstatter kommunal egenproduksjon	10 519	5 589	6 071	6 071	6 071	6 071
Overføringsutgifter	1 492	264	214	214	214	214
Finansutgifter	894	0	0	0	0	0
Sum Driftsutgifter	151 812	135 780	141 319	140 786	138 096	132 786
Driftsinntekter						
Salsinntekter	-9 438	-9 821	-8 462	-8 463	-8 463	-8 463
Refusjonar	-12 990	-7 666	-6 763	-6 763	-6 763	-6 763
Overføringsinntekter	0	-35	-35	-35	-35	-35
Finansinntekter og finansieringstransaksjonar	-4 779	0	0	0	0	0
Sum Driftsinntekter	-27 206	-17 522	-15 260	-15 261	-15 261	-15 261
Sum	124 606	118 258	126 058	125 524	122 834	117 524

9.2 Beskriving av verksemda i dag

Område Utdanning og oppvekst har desse tenesteområda:

- Tangen skule
- Farnes skule
- Barnehagar
- Barnevern
- Vaksenopplæring
- PPT

I årsbudsjettet for 2023 legg ein opp til same driftsømfang som i 2022. Skulane og barnehagane merkar på lik linje med resten av samfunnet ei sterk prisstigning. Dette kombinert med lågare brukarbetaling gjer budsjetta og handlingsrommet trangt. Grunnskuletillegget som regjeringa legg inn i Statsbudsjettet vert ete opp av gratis 12 timars SFO og redusert barnehagebetaling. Barn nummer tre i barnehagen er foreslått til å vere gratis.

Oppvekstsektoren i Årdal kommune har tett og godt samarbeid med det lokale næringslivet knytt til teknologi. Dette for å skape interesse for faget og lokalt kjennskap til teknologibygda Årdal. Spesielt samarbeidet med Sogn opplæringskontor er viktig i dette arbeidet.

Utgreiinga av framtidig skule- og barnehagestruktur vil fortsette i 2023. Ein forventar effektar av auka sambruk av lokale og personale dersom ein får realisert å samle Farnes skule i eit bygg og samlokalisert fleire barnehagar. Eit forprosjekt i 2023 vil gi oss eit betre kunnskapsgrunnlag i det vidare arbeidet.

9.3 Kostra-analyse

	Årdal 2020	Årdal 2021	Landet uten Oslo	Kostragruppe 02
Prioritet				
Netto driftsutgifter barnehagesektoren i prosent av kommunens totale netto driftsutgifter (B)	9,7 %	10,1 %	14,4 %	12,0 %
Netto driftsutgifter grunnskolesektor (202, 215, 222, 223) i prosent av samlede netto driftsutgif (B)	19,3 %	19,1 %	23,1 %	22,2 %
Netto driftsutgifter per innbyggjar 1-5 år i kroner, barnehager (B)	177 609	194 688	181 642	187 662
Netto driftsutgifter til grunnskole (202), per innbyggjar 6-15 år (B)	120 111	127 177	99 619	115 389
Netto driftsutgifter til skolefritidstilbud (215), per innbyggjar 6-9 år (B)	15 138	16 130	6 858	7 233
Netto driftsutgifter til skolelokaler (222), per innbyggjar 6-15 år (B)	22 668	24 703	21 367	25 666
Netto driftsutgifter til skoleskyss (223), per innbyggjar 6-15 år (B)	880	160	2 437	3 856
Produktivitet				
Driftsutgifter til inventar og utstyr (202), per elev i grunnskolen (B)	670,4	548,6	1 121,3	1 407,5
Driftsutgifter til undervisningsmaterieil (202), per elev i grunnskolen (B)	1 561	1 848	1 832	1 900
Gjennomsnittlig gruppestørrelse, 1.-10.årstrinn (B)	11,1	10,9	12,7	10,7
Korrigerte brutto driftsutgifter i kroner per barn i kommunal barnehage (B)	159 404	185 081	185 596	185 321
Korrigerte brutto driftsutgifter til grunnskole (202), per elev (B)	122 514,8	124 375,2	108 141,5	124 442,7
Korrigerte brutto driftsutgifter til grunnskole, skolelokaler og skoleskyss (202, 222, 223), per (B)	148 543	147 291	133 228	154 288
Korrigerte brutto driftsutgifter til kommunale barnehager per korrigert oppholdstime (kr) (B)	73,8	85,6	85,9	85,8
Korrigerte brutto driftsutgifter til skolefritidstilbud (215), per komm. Bruker (B)	43 496	42 944	35 205	34 278
Korrigerte oppholdstimer per årsverk i kommunale barnehager (B)	12 791	12 238	12 113	11 472
Lønnsutgifter til grunnskole, skolelokaler og skoleskyss (202, 222, 223), per elev (B)	122 427,8	124 609,5	105 873,8	121 321,8
Dekningsgrad				
Andel barn 0 år med barnehageplass i forhold til innbyggjare 0 år (B)	0,0 %	0,0 %	5,0 %	4,1 %
Andel barn 1-2 år med barnehageplass i forhold til innbyggjare 1-2 år (B)	89,4 %	82,6 %	87,2 %	88,5 %
Andel barn 3-5 år med barnehageplass i forhold til innbyggjare 3-5 år (B)	98,5 %	97,9 %	97,6 %	98,0 %
Andel barn i kommunale barnehager i forhold til alle barn i barnehage (B)	100,0 %	100,0 %	49,6 %	62,9 %
Andel elever i grunnskolen som får morsmålsopplæring (B)	0,0 %	0,0 %	2,0 %	0,4 %
Andel elever i grunnskolen som får spesialundervisning (B)	4,8 %	6,5 %	7,9 %	8,1 %
Andel elever i grunnskolen som får særskilt norskopplæring (B)	3,0 %	3,1 %	4,7 %	4,4 %
Andel elever med direkte overgang fra grunnskole til vidaregående opplæring (B)	94,0 %	98,5 %	97,7 %	98,0 %
Andel innbyggjare 6-9 år i kommunal og privat SFO (B)	54,1 %	59,4 %	57,4 %	47,3 %
Andel minoritetsspråklige barn i barnehage i forhold til alle barn med barnehageplass (B)	12,8 %	12,7 %	18,0 %	12,2 %
Kvalitet				
Elevunders. 10. trinn - Mobbing på skolen (prosent)				
Elevunders. 10. trinn - Trivsel	4,4	4,3		
Leke- og oppholdsareal per barn i barnehage (m2) (B)	7,8	8,0	5,9	6,8
Nasjonale prøver 5. trinn: Regning	52,0	52,0		
Nasjonale prøver 8. trinn: Engelsk	50,0	55,0		
Nasjonale prøver 8. trinn: Lesing	48,0	50,0		
Nasjonale prøver 8. trinn: Regning	51,0	51,0		
Nasjonale prøver 9. trinn: Lesing	54	52		
Nasjonale prøver 9. trinn: Regning	56	55		
Standpunkt 10. trinn - Matematikk	3,7			

Grunnlagsdata (Nivå 3)

Netto driftsutgifter til grunnskolesektor (202, 215, 222, 223)	81 163	84 833 71 701 811	1 896 988
--	--------	-------------------	-----------

Andre nøkkeltal

Effektivitet Barnehage

Effektivitet Grunnskole

9.4 Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

	Avdeling	Økonomiplan			
		2023	2024	2025	2026
Vedtatt budsjett		118 258	118 258	118 258	118 258
Sum Tekniske justeringar		8 023	8 023	8 023	8 023
Sum Vedtak forrige periode		-2 689	-3 223	-5 913	-11 223
Konsekvensjustert budsjett		5 334	4 800	2 110	-3 200
Konsekvensjustert ramme		123 592	123 058	120 368	115 058
Nye tiltak					
Revidert budsjett 2022 utdanning og oppvekst	Utdanning og oppvekst	2 466	2 466	2 466	2 466
Sum Nye tiltak		2 466	2 466	2 466	2 466
Nye tiltak og realendringer budsjett		2 466	2 466	2 466	2 466
Ramme 2023-2026		126 058	125 524	122 834	117 524

10 Helse og omsorg

10.1 Driftsbudsjett

10.1.1 Fordeling på hovudart

Beløp i 1000

	Rekneskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Driftsutgifter						
Lønn	226 480	206 960	218 951	218 951	218 951	218 951
Kjøp av varer og tenester som inngår i kommunal egenproduksjon	37 648	15 635	22 265	22 265	22 265	22 265
Kjøp av varer og tenester som erstattar kommunal egenproduksjon	28 223	28 047	30 036	30 036	30 036	30 036
Overføringsutgifter	8 397	4 925	5 037	5 037	5 037	5 037
Finansutgifter	4 156	1 243	1 243	1 243	1 243	1 243
Sum Driftsutgifter	304 904	256 810	277 532	277 532	277 532	277 532
Driftsinntekter						
Salsinntekter	-16 487	-16 605	-18 013	-18 013	-18 013	-18 013
Refusjonar	-55 397	-36 362	-38 225	-38 225	-38 225	-38 225
Overføringsinntekter	-5 219	-8 469	-8 469	-8 469	-8 469	-8 469
Finansinntekter og finansieringstransaksjonar	-3 177	-200	-530	-530	-530	-530
Sum Driftsinntekter	-80 279	-61 636	-65 237	-65 237	-65 237	-65 237
Sum	224 625	195 174	212 295	212 295	212 295	212 295

10.2 Beskriving av verksemda i dag

Område Helse og omsorg har desse tenesteområda:

- Pleie og omsorg
- Bu- og miljøtenesta
- Tildelingskontor
- Helse
- Sosialtenester

Kommunen pliktar å yte nødvendige helse- og omsorgstenester til personar som bur og oppheld seg i kommunen. Området har auka etterspørsel etter tenester. Fleire brukarar skal ha tenester og tenestene vert meir komplekse. Med budsjettet skal vi synleggjere eit realistisk behov med utgangspunkt i eit komplekst utfordringsbilde. Me skal løyse så mange oppgåver me kan, for så mange av innbyggjarane våre som me kan, og med dei ressursane me har tilgjengeleg. Einingane har lagt fram sine budsjett basert på erfaringar frå dagens driftssituasjon.

I 2023 skal det innførast heilårsturnus i heile områda pleie og omsorg og bu og miljø. Erfaringar tilseier at heilårsturnus gjer det meir føreseieleg å planlegge drift og skal reduserer behovet for vikarar i tenestene.

Ein har lagt opp til å auke opp tenesta med ein 100 prosent stilling som skal jobbe med rekruttering/behalde/disponere arbeidskraft i området. Slik trur me at me greier å halde høgare trykk på oppfølginga av dei sjukemeldte og klarar raskare og betre å rekruttere tilsette inn i tenesta for å unngå å

måtte nytte dyre vikarar. Dette vil og sikre at avdelingsleiarar kan arbeide med fagleg utvikling av tenesta.

Agenda Kaupang sin gjennomgang av området kom med forslag til strukturendringar i området eldreomsorg. Desse forslaga er innarbeidd i helse og omsorgsplan og det er sett av pengar til å starte arbeidet med nytt omsorgssenter. Det er vedteke at ein skal starte opp prosjektarbeidet og at forprosjektet skal vere ferdig innan mars 2023.

Sjølv om det ikkje blir lagt opp til kutt i områda skal ein likevel arbeide kontinuerleg med å finne kostnadsreducerande tiltak. Ein skal i tillegg arbeide med å legge om tenestene slik at fokus dreier seg om førebygging og korleis ein kan yte teneste til ein auka brukargruppe innanfor noverande områderamme. Her vil det vere særskild viktig å jobbe med tiltak knytt til å sikre folk i alle stillingar for å slik redusere bruka av overtid og vikarbyrå slik budsjettet legg opp til. Området vil jobbe vidare med å implementere velferdsteknologi i tenesta for å effektivisere drifta og sikre at brukarane kan kunne bu heime så lenge som mogleg. Ein kan nemne digitale tilsyn, digitale dørlåsar/-opnar og lokaliseringsteknologi.

Eldreomsorg

Omfang av tenestene er avhengig av brukarane sine behov. Brukaren sitt tenestebehov vert kartlagt og tenester vert tildelt gjennom enkeltvedtak. Kommunen har lovfesta plikt til å yte nødvendige helsetenester, jf. Helse- og omsorgstenestelova.

Det er god utnytting av institusjonsplassane i dag og ein har venteliste på plassane på sjukeheimane. Ein har auka opp plassar til avlastning og vil i 2023 ta i bruk to nye plassar ved Årdal sjukeheim. Det er ope dagsenter for demente tre dagar i veka. I året som kjem skal ein jobbe for å få meir aktivitet rundt einsame heimebuande eldre.

Det er fortsatt eit auka behov for heimetenesta og brukarane her blir meir komplekse og ressurskrevjande.

Rekruttering av fagutdanna personale er fortsatt ei utfordring. Fleire tilsette vil framover gå av med pensjon noko som gjev oss eit auka behov for fleire helsefagarbeidarar og sjukepleiarar i eldreomsorg. Ein har lyst ut stillingar til vernepleiarar i eldreomsorg men ikkje fått særleg respons på dette. For å møte det auka behovet har kommunen og auka opp tal lærlingplassar i områda samt lyst ut stipend til sjukepleiarar og vernepleiarar. Ein jobbar og aktivt på andre måtar for å rekruttere nye tilsette.

Det har vore fokus på nærvær på jobb og skal fortsetje dette prosjektet inn i 2023.

Bu- og miljø

Det er fortsatt lågt sjukefråvær i tenesta. Ein har likevel ei auke i utgifter til overtid i tenesta, dels skuldast dette overtid knytt til korona i starten av 2022, dels høge utgifter i samband med overtid. Dei som jobbar i tenesta har høge stillingsprosentar og det er vanskeleg å få inn eksterne vikarar.

Tenesta har jobba med prosjekt nærvær på jobb og ein vil i året som kjem fortsetje å jobbe med prosjekt som fremjar nærvær på jobb. Bu og miljø ligg høgt på kostnadar til tenesta på KOSTRA når ein samanliknar seg med andre kommunar. Tenesta har starta opp i eit nettverk initiert av KS der ein blant anna samanliknar utgifter kommunen har i tenesta med dei andre kommunane i nettverket. Ved å lære av andre kommunar kan ein analysere kvifor kommunen har eit større kostnadsbilde i tenesta enn samanliknbare kommunar. Det vil i 2023 bli gjort kontinuerlege vurderingar i høve innsparing i området basert på erfaringar frå nettverket.

Psykisk helse, legetenesta, LMS, helsestasjon fysio\ergoterapi

Helsestasjon har hatt stort fråvær og har hatt store utfordringar med drifta i forhold til gjennomføring av ordinære helsestasjonsoppgåver samt oppgåver med vaksining. Arbeidet med vaksining er som kjent lagt til helsestasjonen. Legetenesta manglar for tida to (tre) legar i ledige heimlar. Legekantoret har i tillegg ein turnuslege.

Under pandemien har kostnadane knytt til vikarlegar vorte betydeleg høgare og ein justerer difor budsjettet deretter.

LMS

Felles kommunelegefunksjon er sagt opp frå 2023. Aurland vil oppretthalde sin oppseiing. Årdal og Lærdal vil fortsetje samarbeidet i 2023 med ein noko justert fordelingsnøkkel. Utgifter til legevakt er auka opp i budsjettet pga. justeringar då det har synt seg at LMS har komme lønsmessig under andre legevaktsamarbeid ein kan samanlikne seg med.

Tildelingskantoret

Tildelingskantoret har ei viktig oppgåve med å vere ansvarleg for å tildele tenester til rett person, til rett tid og på rett nivå. Kantoret mottok alle søknadar om helse og omsorgstenester i kommunen og kartlegg behov og tildeler vedtak om tenester. Det er ikkje føreslege endringar her.

NAV- sosial og flyktning

Oppretthalde tenestenivået på same nivå som 2022. Usikkerheit knytt til mottak av flyktningar frå Ukraina og kva nivå mottak skal ligge på, og kva konsekvensar eit mottak får for framtidige budsjetttrammer. Kommunen har enda ikkje fått anmoding om mottak for 2023. Budsjettet må eventuelt justerast i revidert.

Startlån (lån til vidare utlån)

Startlån og bustadtilskot er verktøy i verktøykassa i det bustadsosiale arbeidet i kommunane. Desse verktøya skal bidra til at barnefamiliar og andre vanskelegstilte kan kjøpe bustad og personar med nedsett funksjonsevne kan få tilpassa bustad. Kommunane kan gjennom lån frå Husbanken yte startlån til personar som ikkje får lån i vanleg bank til kjøp av bustad, og som ikkje har moglegheit til å spare. I denne gruppa er det barnefamiliar som skal prioriterast. Andre grupper er trygdemottakarar og bustadlånetakarar med gjeldsproblematikk som står i fare for at bustaden blir tvangsseld.

Kommunane fekk tidlegare tildelt tilskotsmidlane frå Husbanken. Dette er endra og kommunane får no tilskotet gjennom rammeoverføringane og må setje av midlar sjølve til fordeling til innbyggjarane. Årdal kommune legg Husbanken sitt regelverk til grunn for sakshandsaming av søknadane. Det er i budsjett og økonomiplan lagt til grunn at kommunen sin rente- og avdragskostnad til Husbanken vert finansiert gjennom innbetalte rente- og avdragskostnad frå dei som har startlån. Det vert tilrådd nytt låneopptak på 10 mill. kroner i 2023. Det vert ikkje tilrådd å avsetje pengar til tilskot då tilskotet som allereie er avsett frå tidlegare år ikkje er nytta fullt ut og ein føreslår at desse midlane blir overført til 2023.

10.3 Kostra-analyse

	Årdal 2020	Årdal 2021	Landet uten Oslo	Kostragruppe 02
Prioritet				
Aktivisering, støttetjenester (f234) - andel av netto driftsutgifter til plo (B)	1,3 %	1,2 %	4,8 %	5,0 %
Brutto driftsutgifter til introduksjonsordningen pr. innbygger (B)	0,0	0,0	0,4	0,6
Brutto investeringsutgifter til boligformål per innbygger i kroner	3 103	1 655	1 089	1 464
Institusjoner (f253+261) - andel av netto driftsutgifter til plo (B)	42,2 %	41,5 %	42,2 %	43,4 %
Netto driftsutg til forebygging, helsestasjons- og skolehelsetj. pr. innb 0-20 år (B)	3 409	3 954	3 443	3 826
Netto driftsutg til forebygging, helsestasjons- og skolehelsetj. pr. innb 0-5 år (B)	13 958	15 658	13 450	15 376
Netto driftsutgifter per innbygger 0-17 år, barnevernstjenesten (B)	11 957	11 955	10 834	11 386
Netto driftsutgifter pleie og omsorg i prosent av kommunens totale netto driftsutgifter (B)	43,2 %	45,0 %	33,9 %	37,1 %
Netto driftsutgifter til forebyggende arbeid, helse pr. innbygger (B)	70	96	822	620
Netto driftsutgifter til råd, veiledning og sos.forebyggend arb. pr. innb, 20-66 år (B)	428	392	1 579	2 036
Netto driftsutgifter til sosialtjenesten i prosent av samlede netto driftsutgifter (B)	0,9 %	1,4 %	4,9 %	3,7 %
Netto driftsutgifter til sosialtjenesten pr. innbygger 20-66 år (B)	1 286	2 070	5 360	4 704
Netto driftsutgifter til tilbud til pers. med rusprobl. pr. innbyggare 20-66 år (B)	12	649	607	263
Netto driftsutgifter, boligformål, i prosent av samlede netto driftsutgifter (B)	0,3 %	0,5 %	0,3 %	0,3 %
Tjenester til hjemmeboende (f254) - andel av netto driftsutgifter til plo (B)	52,1 %	53,2 %	52,3 %	50,9 %
Produktivitet				
Andel netto driftsutgifter til barn som er plassert av barnevernet (f.252) (B)	69,4 %	68,5 %	52,5 %	54,4 %
Andel netto driftsutgifter til barn som ikke er plassert av barnevernet (f.251) (B)	6,2 %	10,1 %	12,6 %	12,7 %
Andel netto driftsutgifter til saksbehandling (funksjon 244) (B)	24,5 %	21,4 %	34,9 %	32,9 %
Brutto driftsutgifter per barn som er plassert av barnevernet (f. 252) (B)		540 929	431 117	436 327
Brutto driftsutgifter per barn som ikke er plassert av barnevernet (funksjon 251) (B)		27 850	47 459	40 808
Brutto driftsutgifter til tiltak (funksjon 251, 252) per barn med tiltak (B)	6 390	6 473	5 681	5 825
Brutto driftsutgifter til økonomisk sosialhjelp pr. mottaker (B)	35 641	40 273	51 418	46 790
Korrigerte brutto driftsutg pr. mottaker av hjemmetjenester (i kroner) (B)	346 229	425 926	303 292	274 378
Korrigerte brutto driftsutgifter, institusjon, pr. kommunal plass (B)	1 484 583	1 558 583	1 426 523	1 433 451
Netto driftsutgifter (funksjon 244, 251, 252) per barn (0-22 år) med tiltak (B)	181 350			
Dekningsgrad				
Andel brukere i institusjon som har omfattende bistandsbehov: Langtidsopphold (B)		90,0 %	88,3 %	90,2 %
Andel brukere i institusjon som har omfattende bistandsbehov: Tidsbegrenset opphold (B)		38,5 %	46,5 %	50,7 %
Andel hjemmetj.mottakere med omfattende bistandsbehov, 0-66 år (B)			18,5 %	17,4 %
Andel hjemmetj.mottakere med omfattende bistandsbehov, 67-79 år (B)			16,6 %	14,4 %
Andel hjemmetj.mottakere med omfattende bistandsbehov, 80 år og over (B)			16,1 %	17,6 %
Andel kommunale institusjonsplasser av totalt antall institusjonsplasser (B)	100,0 %	100,0 %	95,0 %	100,1 %
Andel mottakere med sosialhjelp som hovedinntektskilde (B)	16,7 %	13,6 %	36,1 %	32,0 %
Andel plasser i brukertilpasset enerom m/ eget bad/wc (B)	80,0 %	81,7 %	92,1 %	94,6 %
Andelen sosialhjelpsmottakere i forhold til innbyggere i alderen 20-66 år (B)	2,5 %	2,8 %	3,7 %	3,8 %
Barn med undersøkelse ift. antall innbyggere 0-17 år (B)	5,2 %	3,2 %	4,4 %	4,8 %
Kommunalt disponerte boliger per 1000 innbyggere (B)	22	22	20	24
Reservekapasitet fastlege (B)	102,2	100,4	101,1	100,1
Kvalitet				
Andel plasser i enerom i pleie- og omsorgsinstitusjoner	100,0 %	100,0 %	98,7 %	99,1 %

Budsjett 2023 / Økonomiplan for 2023-2026

Gjennomsnittlig deltakelseslengde (måneder)	8	8	0	0
Stillinger med fagutdanning per 1 000 barn 0-17 år (B)	5,5	5,4	5,4	5,4
Økonomi				
Brukerbetaling i institusjon i forhold til korrigerte brutto driftsutgifter (B)	8,6	8,9	11,9	10,9
Folkehelseprofil				
Befolkning - Personer som bor alene, 45 år +	27,1	27,8		
Helserelatert atferd - Røyking, kvinner	6,4 %	3,9 %		
Helsetilstand - Forventet levealder, kvinner	82,4	82,5		
Helsetilstand - Forventet levealder, menn	78,5	79,5		
Helsetilstand - Hjerte- og karsykdom	15,8	18,5		
Helsetilstand - Overvekt og fedme, 17 år	30,0	29,0		
Helsetilstand - Psykiske sympt./lidelser	105,0	107,0		
Helsetilstand - Utdanningsforskjell i forventet levealder				
Helsetilstand - Vaksinasjonsdekning, meslinger 9 år	98,4	97,7		
Miljø, skader og ulykker - Fritidsorganisasjon. Ungdata		64,0		
Miljø, skader og ulykker - God drikkevannsforsyning	100,0	100,0		
Oppvekst og levekår - Barn av enslige forsørgere	15,0	16,0		
Oppvekst og levekår - Inntektsulikhet, P90/P10	2,3	2,3		
Oppvekst og levekår - Laveste mestringsnivå i lesing, 5. kl.	25,0	23,0		
Oppvekst og levekår - Lavinntekt (husholdninger)	4,4	4,7		
Oppvekst og levekår - Trives på skolen, 10. klasse	87,0	90,0		
Oppvekst og levekår - Vgs eller høyere utdanning, 30-39år	84,0	83,0		
Andre nøkkeltal				
Antall husstander tilkjent statlig bostøtte fra Husbanken per 1000 innbyggere (B)	1,0	1,2	0,8	1,6
Antall nye søknader per 1000 innbyggere (B)	1,9	3,5	4,5	6,4
Antall søknader per 1000 innbyggere (B)	2,3	3,5	6,8	8,3
Effektivitet Barnevern				
Effektivitet Pleie og omsorg				
Effektivitet Sosiale tjenester				
Gjennomsnittlig listelengde (B)	729,4	824,0	1 020,9	805,4

10.4 Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

	Avdeling	Økonomiplan			
		2023	2024	2025	2026
Vedtatt budsjett		195 174	195 174	195 174	195 174
Sum Tekniske justeringer		8 254	8 254	8 254	8 254
Konsekvensjustert budsjett		8 254	8 254	8 254	8 254
Konsekvensjustert ramme		203 428	203 428	203 428	203 428
Nye tiltak					
Revidert budsjett 2022 Helse og omsorg	Helse og omsorg	8 867	8 867	8 867	8 867
Sum Nye tiltak		8 867	8 867	8 867	8 867
Nye tiltak og realendringer budsjett		8 867	8 867	8 867	8 867
Ramme 2023-2026		212 295	212 295	212 295	212 295

11 Kultur, miljø og samfunn

11.1 Driftsbudsjett

11.1.1 Fordeling på hovudart

Beløp i 1000

	Rekneskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Driftsutgifter						
Lønn	44 111	41 003	42 812	42 812	42 812	42 812
Kjøp av varer og tenester som inngår i kommunal egenproduksjon	39 016	39 815	42 497	42 497	42 497	42 497
Kjøp av varer og tenester som erstattar kommunal egenproduksjon	6 440	4 366	4 705	4 705	4 705	4 705
Overføringsutgifter	6 104	412	512	512	512	512
Finansutgifter	7 351	6 930	7 961	7 961	7 961	7 961
Sum Driftsutgifter	103 022	92 525	98 487	98 487	98 487	98 487
Driftsinntekter						
Salsinntekter	-40 046	-39 989	-47 834	-47 834	-47 834	-47 834
Refusjonar	-4 871	-1 838	-2 352	-2 352	-2 352	-2 352
Overføringsinntekter	-196	-145	-145	-145	-145	-145
Finansinntekter og finansieringstransaksjonar	-9 679	-9 043	-7 469	-7 469	-7 469	-7 469
Sum Driftsinntekter	-54 792	-51 015	-57 800	-57 800	-57 800	-57 800
Sum	48 230	41 510	40 688	40 688	40 688	40 688

11.1.2 Beskriving av verksemda i dag

Område Kultur, miljø og samfunn har desse tenesteområda:

- Kultur
- Fritidstiltak
- Kommunalteknisk forretningsområde (VAR)
- Tekniske tenester
- FDV / Forvaltning, drift og vedlikehald

FDV-seksjonen sine utgifter er i stor grad bunde opp i personalkostnader og løpande kostnader knytt til kommunen sine bygg og anlegg. Personalkostnadene vert regulerte årleg og gjev kun handlingsrom ved vakansar og langtids fråvær. Dei løpande kostnadene gjev heller ikkje handlingsrom då FDV-seksjonen i liten grad kan påverka desse. Prisauken på varer og tenester som straum, fyringsolje, forsikringar, kommunale gebyr, husleiger mm legg beslag på større og større delar av budsjettet og tek etterkvart bort handlingsrommet dersom det ikkje vert budsjettert reelt og prisauke vert kompensert for.

FDV-seksjonen har dei siste åra hatt eit stort meirforbruk på drift. Dette har fleire årsaker, mellom anna at drifts- og vedlikehaldsbudsjettet ikkje står i forhold til bygningsmassen sitt omfang, alder og tilstand. Vedlikehalds-ettterslepet er så stort at ein er avhengig av at eit større driftsbudsjett. Å drifta og vedlikehalda kommunen sin bygningsmasse på ein forsvarleg måte innanfor gjeldande rammer er ikkje mogleg.

Husleiga må setjast opp i tråd med den generelle prisauken. Det er vesentleg at dette handlingsrommet vert nytta. Energikostnadene er eit stort usikkerheitsmoment i forhold til budsjettering. Kommunen har

til no vore skåna for den store prisauken på straum, men me veit ikkje om dette vil halda fram. Straumbudsjettet må uansett aukast opp for 2023. Fyringsolje er den kostnadsarten som har hatt kraftigast prisauke dei siste åra. Biodieselen kommunen nyttar kostar i dag det firedobbelte av den fossile fyringsoljen som kommunen nytta for få år tilbake. Ein vesentleg budsjettauke er naudsynt. Det kan vera verdt å merka seg at ein storparten av fyringsoljebruken i 2022 har vore i friluftsbadet på Årdalstangen.

Programvarelisensar, dette gjeld IK-bygg og Cleanpilot (reinhald) som er kjøpte og tekne i bruk i 2022. Dette er utgifter som blir teke av driftsbudsjettet i dag. De må inn ei auke på drift for å handtere desse utgiftene. Serviceavtaler aukar både i omfang og i avtaler. Avtaleprisar er aukande.

Forbruksmateriell reingjering har dei siste åra hatt ei kraftig prisauke og er framleis underbudsjettet sjølv etter at budsjettet har vore auka opp. Det framlegg om ein auke på 400' i 2023-budsjettet. I følgje dei driftsansvarlege, er det kjøpt inn kjemikaliar som held til drift ut året. Merk at kjemikalieforbruket er størst i friluftsbada. Lengda på friluftsbadesongen har såleis stor innverknad på kjemikaliekostnadene.

Lyspærer/lysstoffrøyr er noko uklart. Ein del artiklar vil gå ut frå produksjon framover og vil krevja utskifting av lyskjelder framfor innkjøp av lyspærer/lysstoffrøyr. Datakommunikasjon og linjeleige må aukast opp jf. rekneskap. Ifølgje leverandør er det og prisauke på gang.

Vakhald/alarmar er stort sett kostnader knytte til oppkobling mot alarmsentralen. Ifølgje rekneskapen for 2022 er arten kraftig underbudsjettet. Husleigene kommunen betaler for burettslagsleilegheiter har auka jamt dei siste åra. Rekneskapen per periode 11/2022 syner at budsjettet er brukt opp. I og med investeringane som no vert gjorde på Vesletta, vil kostnadene truleg auka ytterlegare.

11.2 Kostra-analyse

	Årdal 2020	Årdal 2021	Landet uten Oslo	Kostragruppe 02
Prioritet				
Brutto investeringsutgifter til boligformål per innbygger i kroner	3 103	1 655	1 089	1 464
Netto driftsutgifter for kultursektoren per innbygger i kroner	3 090	2 935	2 684	2 918
Netto driftsutgifter til funksjon 392 tilskudd til tros- og livssynssamfunn pr. innbygger i kro (B)	39	0	3	0
Netto driftsutgifter til aktivitetstilbud barn og unge per innbygger 6-18 år (B)	489	522	1 177	931
Netto driftsutgifter til funksjon 390,393 pr. innbygger i kroner (B)	963	898	668	849
Netto driftsutgifter til fysisk planlegging i prosent av kommunens samla netto driftsutgifter (B)	0,4 %	0,4 %	0,6 %	0,6 %
Netto driftsutgifter til kart og oppmåling per innbygger (B)	161	98	98	124
Netto driftsutgifter til kommunale idrettsbygg per innbygger (B)	1 229	1 064	689	760
Netto driftsutgifter til kommunale kulturbygg per innbygger (B)	654	644	322	449
Netto driftsutgifter til kommunale musikk- og kulturskuler, per innbygger 6-15 år (B)	5 033	4 649	2 865	4 323
Netto driftsutgifter til naturforvaltning og friluftsliv per innbygger (B)	-21	-32	163	122
Netto driftsutgifter til plansaksbehandling per innbygger (B)	38	248	298	375
Netto driftsutgifter til rekreasjon i tettsteder per innbygger (B)	992	944	288	183
Netto driftsutgifter, kirke, i prosent av totale netto driftsutgifter (B)	1,2 %	1,1 %	1,0 %	1,2 %
Produktivitet				
Korrigerte brutto driftsutgifter til kommunale musikk- og kulturskoler, per bruker (B)	14 372	13 787	23 345	22 551
Dekningsgrad				
Andel barn i gr.skolealder på venteliste til komm musikk- og kulturskole, av barn i alderen 6-15 år	0,0 %	0,0 %	3,1 %	3,0 %
Andel elever 6-15 år i kommunens kulturskole, av antall barn 6-15 år (B)	41,5 %	43,8 %	13,3 %	21,5 %
Døpte i prosent av antall fødte (B)	63,9 %	87,8 %	53,2 %	65,3 %
Konfirmerte i prosent av 15-åringene (B)	84,6 %	71,4 %	54,5 %	72,7 %
Medlem og tilhørige i Dnk i prosent av antall innbyggere (B)	85,7 %	84,2 %	68,1 %	78,6 %

11.3 Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

		Økonomiplan			
Avdeling		2023	2024	2025	2026
Vedtatt budsjett		41 510	41 510	41 510	41 510
Sum Tekniske justeringar		-1 740	-1 740	-1 740	-1 740
Konsekvensjustert budsjett		-1 740	-1 740	-1 740	-1 740
Konsekvensjustert ramme		39 770	39 770	39 770	39 770
Nye tiltak					
Revidert budsjett kultur, miljø og samfunn 2022	Kultur, miljø og samfunn	818	818	818	818
Andre tiltak	Kultur, miljø og samfunn	100	100	100	100
Sum Nye tiltak		918	918	918	918
Nye tiltak og realendringer budsjett		918	918	918	918
Ramme 2023-2026		40 688	40 688	40 688	40 688

12 Administrasjon og politikk

12.1 Driftsbudsjett

12.1.1 Fordeling på hovudart

Beløp i 1000

	Rekneskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Driftsutgifter						
Lønn	-1 832	36 771	39 632	39 632	39 632	39 632
Kjøp av varer og tenester som inngår i kommunal egenproduksjon	14 696	19 620	19 924	19 924	19 924	19 924
Kjøp av varer og tenester som erstatter kommunal egenproduksjon	5 761	7 332	7 541	7 541	7 541	7 541
Overføringsutgifter	22 510	11 694	12 630	12 430	12 430	12 430
Finansutgifter	80 814	65 024	99 078	78 588	77 485	82 799
Sum Driftsutgifter	121 949	140 441	178 805	158 115	157 012	162 326
Driftsinntekter						
Salsinntekter	-7 783	-6 424	-10 924	-10 924	-10 924	-10 924
Refusjonar	-23 444	-18 129	-20 090	-20 090	-20 090	-20 090
Overføringsinntekter	-441 593	-434 882	-473 529	-472 205	-468 412	-468 416
Finansinntekter og finansieringstransaksjonar	-46 591	-35 948	-53 304	-33 404	-33 404	-33 404
Sum Driftsinntekter	-519 411	-495 383	-557 847	-536 623	-532 830	-532 834
Sum	-397 461	-354 942	-379 042	-378 508	-375 818	-370 508

12.2 Kostra-analyse

	Årdal 2020	Årdal 2021	Landet uten Oslo	Kostragruppe 02
Prioritet				
Brutto driftsutgifter til administrasjon og styring i kr. pr. innb (B)	8 299	8 610	6 056	7 412
Disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter (B)	2,0 %	4,0 %	13,7 %	11,8 %
Netto driftsutgifter til administrasjon og styring i prosent av totale netto driftsutg (B)	7,5 %	7,9 %	6,9 %	7,1 %
Produktivitet				
Effektivitet Barnehage				
Effektivitet Barnevern				
Effektivitet Grunnskole				
Effektivitet Pleie og omsorg				
Effektivitet Sosiale tenester				
Økonomi				
Frie inntekter i kroner per innbygger (B)	65 602	71 557	63 840	68 039
Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter (B)	-1,3 %	0,6 %	4,2 %	2,9 %
Netto lånegjeld i kroner per innbygger (B)	77 668	79 744	90 299	112 022
Netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter (B)	67,6 %	65,5 %	93,0 %	99,6 %

12.3 Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

	Avdeling	Økonomiplan			
		2023	2024	2025	2026
Vedtatt budsjett		67 675	67 675	67 675	67 675
Sum Tekniske justeringar		6 296	6 296	6 296	6 296
Sum Vedtak forrige periode		-4 000	-4 200	-4 200	-4 200
Konsekvensjustert budsjett		2 296	2 096	2 096	2 096
Konsekvensjustert ramme		69 971	69 771	69 771	69 771
Nye tiltak					
Revidert budsjett 2022 adm og politikk	Administrasjon og politikk	506	506	506	506
Andre tiltak	Administrasjon og politikk	-100	-100	-100	-100
Sum Nye tiltak		406	406	406	406
Nye tiltak og realendringer budsjett		406	406	406	406
Ramme 2023-2026		70 377	70 177	70 177	70 177